

ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՆԸ

Էրտողան Մտահոգ՝ Ամերիկայի Նախագահական Ընտրութիւններով

Միացեալ Նահանգներու նախագահական ընտրութիւնները արագօրէն կը մտնեն եւ Նոյեմբեր 3-ին յայտնի կը դառնայ Սպիտակ Տան բնակիչին անունը: Մինչ այդ աշխարհի տարբեր երկիրներու ղեկավարներու ուշադրութիւնը կեդրոնացած է այդ ընտրութիւններուն վրայ եւ շատեր ունին իրենց նախընտրութիւնը, թէ որուն հետ կ'ուզեն գործ ունենալ՝ Տանուլտ Թրամփի, թէ՛ Ծո Պայտընի, առանց բացայայտ դարձնելու այդ:

Անցեալ շաբաթավերջին համա-ցանցի վրայ սկսաւ շրջիլ եւ թրքական մամուլի առաջին էջերուն վրայ երեւալ՝ 2019-ի Դեկտեմբերին «Նիւ Եորք Թայմզ» մէջ լոյս տեսած Դեմոկրատ կուսակցութեան թեկնածու եւ նախկին փոխ-նախագահ Ծո Պայտընի հարցազրոյցի տեսաժամանակը, որուն մէջ ան կ'ըսէ. «Մենք այժմ պէտք է Էրտողանի նկատմամբ միանգամայն այլ մօտեցում որդեգրենք: Գարաւոր է յստակացնել, որ ընդդիմութեան առաջնորդները կը վայելեն մեր աջակցութիւնը: Մենք պէտք է ուղղակի շփումներ ունենանք թրքական վերնախաւի որոշ շրջանակներու հետ: Եւ ինչ որ ես կ'ընէի նախապէս: Մենք պէտք է քաջալերենք այդ մարդոց, որպէսզի անոնք Էրտողանը պարտութեան մատնեն: Եւ այդ պէտք է տեղի ունենայ ոչ թէ յեղաշրջումի, այլ ընտրական գործընթացներու միջոցով»: Օրին այս յայտարարութիւնները մեծ ուշադրութեան չէին արժանացած, սակայն այժմ՝ ամիսներ ետք, վերստին հրապարակ գալը ու թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարի մակարդակով անոր տրուած պատասխանը կը վկայեն, թէ Թուրքիա շահաքրքուած է Ամերիկեան ընտրութիւններով:

Յաճախ գրուած ու խօսուած է Թրամփ-Էրտողան անհասկանալի-օրէն հակասական յարաբերութիւններու մասին, երբ կողմերը իրար հասցէին մեղադրանքներ կը հնչեցնեն, սակայն անդին կը համագործակցին՝ տարածաշրջանէն ներս թրքական շահերը պաշտպանելու առումով: Թրամփ չի դադարի Էրտողանի մասին խօսիլ որպէս «գորաւոր ղեկավար», անտեսելով անոր բռնապետական հակումները՝ բանտերը հակառակորդներով լեցնելով եւ փակելով ընդդիմադիր թերթերն ու հեռատեսիլի ալիքները: Տակաւին այս օրերուն Թրամփ յիշեց Թուրքիոյ նախագահի անունը, որպէս վարպետ «ճատրակ խաղացող», ըսելով որ Ծո Պայտըն կարողութիւնը չունի անոր հետ

Արցախը Մի Քանի Զազար Տարի Բնակեցուել Է Բնիկ Զայերով. Նիկոլ Փաշինեան՝ BBC-ին

Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան BBC-ի «HARDtalk» հաղորդման տուած հարցազրոյցին անդրադարձած է Ղարաբաղեան հիմնախնդրին նշելով, որ Ատրպէյճանը յարձակած է Հայաստանի վրայ:

Վարչապետը նշած է, որ խաղաղութիւն չի կրնար հաստատուիլ Հայաստանի միակողմանի գործողութիւններու արդիւնքով, Ատրպէյճանի ղեկավարութիւնը մեղադրելով ռազմական հռետորաբանութեան ու հիմնախնդիրը ուժով լուծելու փորձերուն մէջ: «Արցախը դա Հայաստան է, եւ վերջ», - ըսած է Փաշինեան:

«Ինչո՞ւ եմ ես ասում, որ Արցախը դա Հայաստանն է: Առաջինը, որովհետեւ Արցախը մի քանի հազար տարի բնակեցուել է բնիկ հայերով: Եւ, ի դէպ, Արցախ անունը մի քանի հազար տարեկան է», - նշած է Փաշինեան:

Հաղորդավարը հարցուցած է, թէ Հայաստանը պիտի շարունակէ՞ մնալ Ռուսաստանի դաշնակիցը, թէ՞ պիտի շարժի դէպի Եւրոպական Միութիւնն ու ՆԱԹՕ:

Նիկոլ Փաշինեան ի պատասխան ընդգծած է, որ Հայաստան կը շարունակէ մնալ Ռուսաստանի ռազմավարական գործընկերը: Անոր գուզահեռ, Հայաստանը ներքաղաքական բարեփոխումներ կատարե-

Նիկոլ Փաշինեան՝ BBC-ի ալիքէն հարցազրոյցի ընթացքին

լու համար հիմնական աջակցութիւնը կը ստանայ Եւրոպական Միութենէն:

ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան հաղորդման եթերով անդրադարձած է Ռուսաստանի, Եւրոպական Միութեան, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու եւ Իրանի հետ Հայաստանի Հանրապետութեան յարաբերութիւններուն: Ան նշած է, որ նշուած երկիրներու բոլորին հետ Հայաստան ունի տարբեր մակարդակներու վրայ, բայց շատ լաւ յարաբերութիւններ:

«Ռուսաստանը Հայաստանի ռազմավարական գործընկերն է

անվտանգութեան առումով, մենք Եւրասիական Տնտեսական Միութեան անդամ ենք. միութիւն, որն ունի բացառապէս տնտեսական ուղղուածութիւն: Եւ մենք ստորագրել ենք Համապարփակ եւ ընդլայնուած գործընկերութեան համաձայնագիր Եւրամիութեան

Հայաստանը Չափը Կ'անցնէ, Կը Յայտարարէ Թուրքիա

Պաշտօնական Երեւանն ու Անգարան կը շարունակեն փոխադարձ մեղադրանքներ ուղղել իրարու հասցէին տարածաշրջանային հարցերու շուրջ: Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը, արձագանգելով Հայաստանի արտաքին գերատեսչութեան՝ Արեւելեան Միջերկրական տարածաշրջանի մէջ տեղի ունեցող վերջին զարգացումներու շուրջ շաբաթ օր տարածած յայտարարութեան, զգուշացուցած է, թէ Հայաստանը չափը անցուցած է, իր աշխարհագրութենէն դուրս գտնուող հարցերու վերաբերեալ կարծիք յայտնելու յաւակնութիւն ցուցաբերելով:

Թուրքիոյ արտաքին գերատեսչութեան խօսնակ՝ Համի Աքսոյը յայտարարած է, թէ «Հայաստանը կարծես իր աշխարհագրական դիրքի մասին թիւր պատկերացում ունի. խօսքը ոչ թէ Սեւանայ լիճի, այլ Արեւելեան Միջերկրականի մասին է»: Յիշեցնելով Սեւրի պայմանագրի 100-ամեակի վերաբերեալ պաշտօնական Երեւանէն հնչած վերջին յայտարարութիւնը՝ Աքսոյը ընդգծած է, որ «Հայաստանը հիմա ալ Արեւելեան Միջերկրականի մասին կարծիք յայտնելով չափը կ'անցնի եւ անպատասխանատու կեցուածք կը դրսեւորէ»:

«Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններէ ու Ֆրանսայէ յետոյ, դէպի ծով ելք չունեցող Հայաստանը ինքզինքին իրաւունք կը վերապահէ տարածաշրջանին մէջ խօսք ըսելու: Այս ցոյց կու տայ, թէ Թուրքիոյ դէմ ձեւաւորուող նենգ դաշինքը ինչ մաշտապներ ունի», - ըսած է Աքսոյը:

Ան շեշտած է, որ Թուրքիան պիտի շարունակէ վճռականօրէն պաշտպանել իր եւ Կիպրոսի թուրքերու իրաւունքները Արեւելեան Միջերկրականին մէջ, եւ ոչ մէկ դաշինք ի գորու չէ խանգարելու այդ: Իր համոզումով, «հակառակ կարծիք ունեցողները պատմութենէն դասեր չեն քաղած»:

Թուրքիոյ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան խօսնակը աւելցրել է փախցուցած լիշեցնելու՝ «Մենք մեր ողջ կարողութեամբ կանգնած ենք եղբայրական Ատրպէյճանի կողքին»:

Շաբաթ օր, Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը յայտարարած էր, թէ ուշադիր կը հետեւին Թուրքիոյ ապօրինի եւ սադրիչ գործողութիւններուն հետեւանքով էկէեան եւ Արեւելեան Միջերկրական տարածաշրջանին մէջ տեղի ունեցող վերջին զարգացումներուն:

Միջազգային Դատարանը «Հրդպալլայի» Անդամը Մեղաւոր Գտաւ Զարիրիի Սպանութեան Մէջ

Օգոստոս 18-ին, Լա Հայի միջազգային Դատարանը արձակեց իր վերջնական վճիռը՝ Լիբանանի նախկին վարչապետ Ռաֆիք Հարիրիի սպանութեան հարցով:

15 տարի տեւած նախաքննութեան եւ ապա չորս ամբաստանեալներու դատավարութեան ակարտին, դատարանը մեղաւոր գտաւ «Հրդպալլա» գինեալ խմբաւորման անդամ՝ Սալիմ Ալյաշը: Միւս երեք մեղադրեալները անպարտ նկատուեցան: Ահաբեկչութեան գլխաւոր կազմակերպիչ՝ Մուսթաֆա Պատըր Տիւնի նկատմամբ հետապնդումը դադարեցուցաւ, նկատի ունենալով որ ան սպաննուած է 2016 թուականին:

Դատարանը հաստատեց որ, ահաբեկչութիւնը կատարուած է քաղաքական նպատակներով՝ Լիբանանցի ժողովուրդի մօտ վախի մթնոլորտ ստեղծելու համար:

Վճիռի արձակումէն ետք Հարիրիի որդին՝ նախկին վարչապետ Սաատ Հարիրի յայտարարեց որ, «Հրդպալլա» կը կրէ իր հօր սպանութեան բարոյական պատասխանատուութիւնը, միաժամանակ պահանջելով որ, Մուսթաֆա Ալյաշը յանձնուի դատարան, ուր անոր կը սպասէ առաւելագոյնը ցկեանաբանտարկութիւն:

ՎԱՅԱՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Պարուի Վախերը

ՎԱՅՐԱՍ ԱԹԱՆԵՍԵԱՆ

ՄԱԿ-ի Անվտանգութեան խորհուրդը մերժել է Իրանին սպառազինութիւնների վաճառքի արգելքեր կարգադրած բանաձեւը: Ուշագրւան այն է, որ Ռուսաստանը եւ Չինաստանը, որպէս ՄԱԿ-ի ԱՊ մշտական անդամ, կարող էին «վետո» կիրառել, սակայն վստահաբար հարցը հասցրել են քուէարկութեան: Արդիւնքում ԱՄՆ բանաձեւին սատարել է միայն Դոմինիկեան հանրապետութիւնը, դէմ են քուէարկել Ռուսաստանը եւ Չինաստանը, ձեռնպահ են մնացել Ֆրանսան, Անգլիան, Գերմանիան եւ մի շարք այլ երկրներ:

Միջազգային մամուլը համարում է, որ Միացեալ Նահանգները «դիւանագիտական ծանր պարտութիւն կրեց»: Թէ ինչ գարագացումներ են սպասուում՝ պարզ կը լինի առաջիկայ ամիսներին: Բայց չենք կարող ուշադրութիւնից դուրս թողնել ատրպէյճանական կողմի ակնյայտ նեարդայնութիւնը: Պաքուի լրատուամիջոցներն ահագանգում են, որ Չինաստանն արդէն իսկ Իրանի հետ համաձայնեցրել է վերջինիս գինուած ուժերի արդիականացման ծրագիր, որը մօտ ապագայում կը ստորագրուի:

Յղելով անանուն աղբիւրներ, ատրպէյճանական մամուլը գրում է, որ Իրանն Ռուսաստանին է ներկայացրել սպառազինութիւնների «ներշնչող ցուցակ, որ կը ցանկանար ձեռք բերել»: Խօսքը բացառապէս արդիական գինատեսակների մասին է, նեռարեալ C 400 հրթիռային համակարգեր, դիզել-էլեկտրաէներգիայի սուզանակներ, T-90 տանկեր, ՍՈՒ-35 կործանիչներ, նոյնիսկ՝ «Կալիբր» հրթիռներով գինուած ռազմականներ: Խօսքը 100 միլիարդ տոլարի համար գործարքի մասին է: Ինչու՞ են Ատրպէյճանում նեարդայնացած Իրանի գինուած ուժերի արդիականացման ծրագրից: Պատճառը, կարծես, հասկանալի է. աւելի հզոր Իրանը

տարածաշրջանում թուրքական ազդեցութեան հակակշիռն է:

Հանգամանք, որ չի կարող չազդել Մերձաւոր Արեւելք-Հարաւային Կովկաս ուղղութեամբ այլ ուժային կեդրոնի ծրագրաւորումների վրայ: Պաքուում յոյս ունեն, որ Իրանական տնտեսութիւնը «չի դիմանալ այդ ծանրաբեռնութեանը»: Բայց եւ չեն կարողանում մինչեւ վերջ յաղթահարել վախերը եւ նկատել են տալիս, որ այդ դէպքում «Չինաստանը եւ Ռուսաստանը կարող են վարկաւորել Իրանի գինուած ուժերի արդիականացման ծրագիրը»: Միանգամայն հնարաւոր տարբերակ է, եթէ կողմերն աշխարհաքաղաքական հարցերում ունենան ընդհանրութիւններ: Իսկ դրանք առերեւոյթ առկայ են: Հարաւային Կովկաս թուրքական էքսպանսիան սպառնալիք է Իրանի տարածքային ամբողջականութեանը, իսկ Չինաստանը թուրքիայի հետ վաղեմի հակասութեան մէջ է այսպէս կոչուած՝ «մուսուլման ուղղունների իրաւունքների» հարցով:

Թրքախօս ուղղուններով բնակեցուած շրջանը վաղուց է թուրքիայի դրոյմամբ ձգտում անջատուել Չինաստանից: Եւ եթէ թուրքիան Հարաւային Կովկասի «միջանցքով» մտնի Կեդրոնական Ասիա, ապա ուղղութեամբ թեման աւելի օրակարգային կը դառնայ: Ռուսաստանի դէպքում հարկ չկայ թուրքիւն Հարաւային Կովկասում թուրքիայի ամրապնդումը ներկայութիւնից բխող սպառնալիքները: Ահա շահերի այս ընդհանրութիւնը, թէ ում է, Չինաստանին եւ Ռուսաստանին կարող են Իրանի գինուած ուժերի արդիականացման ծրագրի շուրջ միաւորել: Ուշադրութիւնն արդէն իսկ անցել է կանխարգելիչ քայլերի: Ամերիկեան դիւանագիտութիւնը ջանքեր է գործադրում, որպէսզի Պարսից ծոցի արաբական երկրներ եւ Իսրայէլի միջեւ «պատմական հաշտութիւն» կայանայ: Չափազանց ուշագրաւ պատկեր է ուրուագծուած՝ «ՀՐԱՊԱՐԱԿ»

Ասուլիս Հարսնաքարում. Ցիմիզմի Վերջը

ԱՐՄԵՆ ՕՅԱՆԵԱՆ

Սերժ Սարգսեանը, որը խոստացել էր ապրիլեան պատերազմի թեմայով ասուլիս հրաւիրել, յետոյ այն յետաձգել էր՝ արտակարգ դրութեան պատճառով, եւ յայտարարում էր, թէ ասուլիսը կը կայանայ Ար Լեժիմի վերացումից յետոյ, այսօր յայտարարել է, թէ երկու օրից «խոստացուած» ասուլիսը կը կայանայ, թէեւ Ար Լեժիմը ոչ միայն չի հանուել, այլեւ մէկ ամսով եւս երկարաձգուել է:

Ինչեւէ: Սա չէ կարեւորը: Ուզում է՝ թող խօսի, հարցն այլ է:

Սարգսեանի ասուլիսը կը կայանայ Աւանում գտնուող յայտնի Հարսնաքար համալիրի բակում:

Յիշում էք, չէ՞ ինչով է յայտնի այդ վայրը:

ՀՀ-ական «կարկառուն» ներկայացուցիչ Ռուբէն Հայրապետեանին՝ Նեմեց Ռուբոյի պատկանող Հենց այս ռեստորանում 2012 թուականի ամրանը Հայրապետեանի թիկնապահների կողմից դաժան ծեծի ենթարկուեց 33-ամեայ ռազմական բժիշկ Վահէ Աւետեանը, ինչից օրեր անց վերջինս, այդպէս

էլ կոմայից դուրս չգալով՝ մահացաւ հիւանդանոցում:

Աւանի Հարսնաքարը դարձել էր Սարգսեանի ամենաթող, բիրտ եւ օրէնքի ու քաղաքացիների իրաւունքների վրայ թքած ունեցող իշխանութեան որակի, բովանդակութեան, գաղափարախօսութեան, տեսակի խորհրդանիշներից մէկը: Ծիշտ այնպէս, ինչպէս «Պոպուլիզմ»՝ Քոչարեանի պարագայում:

Եւ Սարգսեանի կողմից հենց Հարսնաքարում ասուլիս հրաւիրելը նոյնն է, որ այսօր Քոչարեանն էլ իր հերթին «Պոպուլիզմ» ասուլիս անցկացնի:

Չէ՞ր յիշում Սարգսեանը Հարսնաքարի դէպքի մասին՝ ասուլիսի հրաւիրելուց առաջ: Հագիւթէ: Եթէ չի իշխել, նրան հաստատ որեւէ մէկը չի եցրած կը լինէր:

Այսպէս թէ այնպէս, Սարգսեանը վայրը ընտրել է գիտակցութեամբ, եւ հետեւաբար՝ դիտաւորութեամբ:

Թէ ինչ ուղերձ է այդ քայլով հանրութեանն ուղղուած Սարգսեանը՝ կարելի է միայն կուսակց. գուցէ պարզ հասկացնում է, որ ինքը կրել է կրում է տեղի ունեցածի պա-

Հայկական Միլիարդների Իրական Արժէքը

ՍՈՒՄԱ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Յայտնի է, որ աշխարհում, առաւելապէս Ռուսաստանում են կեդրոնացած ազգութեամբ հայ մի քանի միլիարդատէրեր: Ոգեւորիչ է ունենալ միլիարդատէր հայրենակիցներ, առաւել եւս, որ նրանք անտարբեր չեն Հայաստանի հանդէպ, այստեղ կատարում են ներդրումներ, նաեւ՝ բարեգործութիւններ, մասնակցում են տարբեր համահայկական նախաձեռնութիւնների, զգալիօրէն օժանդակում են Արցախին:

Սակայն հայազգի միլիոնատէրերի կամ միլիարդատէրերի պոտենցիալը թոյլ է տալիս մտածելու աւելի մասին, ընդ որում՝ ոչ միայն քանակի, այլ նախ եւ առաջ՝ որակի առումով: Այսինքն՝ հարցն այն է, թէ համաշխարհային հայկական կապիտալը, մասնաւորապէս՝ Ռուսաստանի հայ մեծահարուստների կարողութիւնները որքանով են ծառայում Հայաստանի առջեւ կանգնած ռազմավարական նպատակների իրականացմանը կամ խնդիրների լուծմանը:

Բարեգործութիւններն ու ներդրումները, իհարկէ, լաւ են, իսկ Արցախում էլ կատարուած իւրաքանչիւր օժանդակութիւն ինքնին արդէն ռազմավարական բնույթ ունի: Սակայն ակնյայտ է նաեւ, որ յեղափոխուած Հայաստանն ու հայութիւնը այսօր կարիք ունեն խոշորամասշտաբ ծրագրերի, որոնք կը նպաստեն պետական եւ համազգային օրգանիզմի դիմադրողունակութեան բարձրացմանը, մրցունակութեան բարձրացմանը: Պէտք չէ խօսել «հայկական աշխարհների» եւ այլնի մասին: Այդ խօսակցութիւնները այնքան են արժեզրկել Հայաստանի նախկին պետական քաղաքականութեան արդիւնքում, որ նոյնիսկ լաւ գաղափար լինելով հանդերձ՝ կորցրել են հանրային վստահութիւնը: Բայց խնդիրը մնում է, եւ հայկական կապիտալն իսկապէս ափսոս է, քանի որ կարող է հեռանկարային առումով շատ աւելի արդիւնաւէտ ու խոստումնալից ուղղութիւններով կիրառուել, քան այն ամէնը, ինչ կայ այսօր:

Խնդիրն այն է, որ այսօր կատարուող քայլերը ապագայի, հեռանկարային, երկարաժամկէտ լինելու տեսանկիւնից այնքան էլ խոստումնալից չեն, եւ ըստ էութեան կարելի է ասել, որ հայկական միլիարդները ընդամէնը օրուայ խնդիր են լուծում, կատարում են հրդեհ մարող փրփուրի դեր, մինչդեռ ունակ են աւելիին: Այստեղ, սակայն, խնդիրը ոչ այնքան այդ կապիտալի կորոզներն են, ինչքան պետութիւնը կամ աւելի ճիշտ՝ իշխանութիւնը:

Հայաստանը պէտք է լինի հիմնական նախաձեռնողը եւ մշակի այն ազգային ու պետական

առաջնահերթ ուղղութիւնները, որտեղ կայ ռազմավարական, ինստիտուցիոնալ ներդրումների անհրաժեշտութիւն, որպէսզի դրանք յետագայում համաշխարհային մրցակցութիւնում վերածուեն արդէն հայկական ներուժի դրսեւորման գործնական մեխանիզմների: Հայաստանի նոր իշխանութիւնը, յեղափոխութիւնից յետոյ, օբիեկտիւ պատճառներով արտերկրի հայ միլիարդատէրերի եւ միլիոնատէրերի հետ կարծես թէ բաւական պասիւ յարաբերութեան մէջ է: Մինչդեռ նախկին իշխանութիւններն ակտիւ էին բոլոր այն հարցերում, որոնք ուղղուած էին Հայաստանի ներքին կեանքում իշխանութեան դիրքերի ամրապնդմանը եւ իշխող համակարգի վերարտադրութեանը: Այդ իսկ պատճառով էլ ամէն ինչ արուած էր, որպէսզի արտերկրի հայկական կապիտալը ոչ թէ վերածուի ինստիտուցիոնալ ներդրումների, այլ լուծի ընդամէնը ընթացիկ սոցիալական հարցեր:

Ժամանակն է, որպէսզի համաշխարհային հայկական կապիտալը Հայաստանում սկսի հիմքեր փորել: Այստեղ, իհարկէ, չափազանց մեծ է նաեւ հենց այդ գործարարների պատասխանատուութիւնը, որոնք ի վերջոյ իրենք էլ պէտք է յստակ պատկերացնեն եւ գնահատեն իրենց ներդրումների արժէքը ներկայի ու ապագայի տեսանկիւնից՝ հաշուի առնելով նաեւ համաշխարհային տնտեսա-քաղաքական միտումները:

«ԱՌԱՋԻՆ ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՏՍԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՅՒԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՅՆՉԱՎԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԵՆ
ՎԱՐԷ ԱՋԱՊԱՅԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
<http://www.massisweekly.com>

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՐԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գործընթացը Սկսած է, Հայաստանը Կը Վերածուի Մեծ Շինարարական Հրապարակի. Վարչապետ Փաշինեան

Նիկոլ Փաշինեան Գեղարքունիքի մարզ կատարած այցի ընթացքին

Գործընթացը սկսած է, Հայաստանը կը վերածուի մեծ շինարարական հրապարակի մը, Ֆէյսպուքեան ուղիղ եթերով ըսաւ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան, ամփոփելով դէպի Գեղարքունիքի մարզ կատարած իր այցելութիւնը:

«Այսօրուայ այցը ես այսօր պայմանականօրէն ինքս իմ մէջ անուանեցի յեղափոխութեան բերքահաւաքը: Այն ժամանակ մենք խոստումներ էինք տալիս մարդկանց, այսօր այդ խոստումները կատարուած են: Եւ հարց է՝ արդեօք սրա համար է տեղի ունեցել յեղափոխութիւնը: Այո, սրա համար է տեղի ունեցել յեղափոխութիւնը, որովհետեւ այսօր գիւղերում յատկապէս քաղաքակրթական յեղափոխութիւն է տեղի ունենում: Գիւղերում մարդիկ շրջել են գուլպաներով, սապոզներով (երկարավիզ կոշիկներով), այսօր մարդիկ իրենց տնից դուրս են գալիս եւ բարձրակարգ ասֆալտապատուած (կուպրապատուած) ճանապարհներ են տեսնում՝ ջրահեռացման համակարգերով, լուսաւորութեան համակարգերով: Եւ սա ինձ լաւատեսութիւն է տալիս ասելու, որ ՀՀ-ն դառնում է մի մեծ շինհրապարակ», - ասելցուց վարչապետը:

Վարչապետը ասելցուց, թէ ան

տեսած է գիւղական փողոցներ, որոնք նախապէս երբեք կուպրապատուած չեն եղած, այսօր կը կուպրապատուին, տեսած է փողոցներ ձեռք կը բերեն ջրահեռացման համակարգ, որ նախապէս երբեք գոյութիւն չէ ունեցած, թէ տեսած է փողոցային լուսաւորութիւն: Ան տեսած է թէ ներկայիս մանկապարտէզներ կան, որոնք կը կառուցուին կամ կը նորոգուին:

Ան նշեց, որ այս ամէնը տեսնելով կ'արձանագրէ, որ կառավարութեան որդեգրած տարած քային համաչափ զարգացման բանաձեւը կ'աշխատի: «Եւ այդ բանաձեւի անունն է օժանդակող ծրագրեր: Օժանդակող ծրագրերի առաւելութիւնն այն է, որ դրա ֆինանսաւորմանը մասնակցում է եւ համայնքը, եւ կառավարութիւնը», - նշեց Փաշինեան: Ըստ վարչապետին՝ այս պահուն ասելի քան 6 միլիարդ դրամի օժանդակող նախագծեր կը կատարուին Գեղարքունիքի մարզին մէջ:

«Ես յեղափոխութեան ժամանակ մարդկանց ասում էի՝ մենք հող կը դառնանք ձեր ոտքերի տակ: Մենք այսօր այս աշխատանքով հող ենք դառնում մեր ժողովրդի ոտքերի տակ, որպէսզի նրանք ասելի վստահ քայլեն», - ասելցուց Փաշինեան:

Քրեական Քրեական Գործ՝ Երեւանի Նախկին Քաղաքապետ Գագիկ Բեգլարեանի Դեմ

Ազգային անվտանգութեան ծառայութիւնը (ԱԱԾ) Երեւանի նախկին քաղաքապետ Գագիկ Բեգլարեանի նկատմամբ խոշոր չափերով փողերու լուծացման դէպք բացայայտած է, յարուցուած է քրեական գործ:

Ըստ ԱԱԾ-ին՝ 2009 թուականին, պաշտօնատար անձեր նախնական համաձայնութեան գալով, այդ ժամանակ Երեւանի քաղաքապետի պաշտօնը զբաղող Գագիկ Բեգլարեանի հետ, չարաշահելով պաշտօնէական դիրքը, նուիրատուութեան կարգով Երեւանի կեդրոնը գտնուող համայնքապատկան անշարժ գոյքեր տրամադրած են երեք անձի եւ նախապէս ձեռք բերուած պայմանաւորութեան համաձայն՝ այդ գոյքը չնչին գումարներով օտարած են Բեգլարեանի մերձակոր ազգակցներուն կամ անոր հետ փոխկապակցուած անձերուն: Հետեւաբար էական վնաս հասած է համայնքի օրինական շահերուն, առաջացնելով ծանր հետեւանքներ,

Երեւանի նախկին քաղաքապետ Գագիկ Բեգլարեան

այն է՝ 235 միլիոն դրամի վնաս: Իրաւապահներու փոխանցումով՝ Երեւանի քաղաքապետարանին պատկանող տարածքները նուիրաբերուած են Բեգլարեանի քաղաքապետ նշանակուելէ ընդամէնը երկու ամիս ետք: Ընդհանուր առմամբ՝ շուրջ 400 քառակուսի մեթր

Վահրամ Աւետիսեան կը Հրաժարի ՍԴ Դատաւորի Թեկնածութենէն

Իշխող «Իմ քայլը» խմբակցութեան հետ հանդիպումէն 17 օր ետք, Սահմանադրական դատարանի (ՍԴ) դատաւորի թեկնածու՝ Վահրամ Աւետիսեան կը հրաժարի թեկնածութենէն:

Դատաւորի պաշտօնին համար ընտրուելու իր համաձայնութիւնը ետ կանչելու մասին դիմում ներկայացուցած է Ազգային ժողովի նախագահին: Այս մասին Աւետիսեան կը յայտնէ իր ֆէյսպուքեան էջով:

«Ազգային ժողովում 80 ձայն ստանալը համարում եմ անիրատեսական: Սահմանադրական դատարանի դատաւորի պաշտօնում ընտրուելու հետագայ գործընթացին մասնակցելը՝ աննպատակալարմար», - այսպէս կը հիմնաւորէ իր նահանջը Վահրամ Աւետիսեան:

«Բայց Ազգային ժողովը քուէարկութեան վերաբերեալ դեռ որոշում չի կայացրել», - կը տարակուսի Ազգային ժողովի փոխ նախագահ՝ Ալեն Սիմոնեան: - «Իմ քայլը» եւ կառավարութիւնը դրանք իրարից առանձին մարմիններ չեն: Եւ կառավարութիւնը բերել է այդ թեկնածուին, այն է՝ «Իմ քայլը» է բերել այդ թեկնածուին»:

Վահրամ Աւետիսեանի թեկնածութիւնը առաջադրած էր կառավարութիւնը եւ Նիկոլ Փաշինեանի գլխաւորած նիստին հաստատուած էր միաձայն:

Դէմ էին իրաւապաշտպաններն ու նախկին քաղաքական բանտարկեալները: Ան վճռաբեկ դա-

ՍԴ դատաւորի թեկնածու՝ Վահրամ Աւետիսեան

տարանի նախկին նախագահ՝ Դաւիթ Աւետիսեանի որդին է, իսկ Աւետիսեանը, քաղաքական բանտարկեալներու ու իրաւապաշտպաններու պնդումով, 2008 թուականին սկսեալ «դակած է» քաղաքական վճիռներ:

Ասոր յաջորդեց Աւետիսեանի հանդիպումը իշխանական պատգամաւորներուն հետ, բայց թեկնածուն դժգոհութիւններ չյայտնեց:

Ազգային ժողովի ընդդիմադիր «Լուսաւոր Հայաստան» խմբակցութեան պատգամաւոր Տարօն Սիմոնեան կ'ափսոսայ Վահրամ Աւետիսեանի որոշման համար, զինք համարելով արժանի թեկնածու, իսկ այս քայլը՝ ազդակ արհեստավարժներուն, որպէսզի կառավարութեան հետ գործ չբռնեն:

Դատախազները 8 ու Կես Տարիէն Մինչեւ Ցմահ Ազատագրկում Պահանջեցին «Սասնա Շռերու» Անդամներուն Համար

«Սասնայ Շռերու» գործով դատաւարութիւնը աւարտած է, մեղադրական ճառով հանդէս եկած են դատախազները:

Մեղադրող դատախազը պահանջած է խումբի անդամներէն՝ Արմէն Պիլեանին դատապարտել 21 տարի, Պաւլիկ Մանուկեանին եւ Սեդրակ Նազարեանին՝ 9 տարի, Վարուժան Աւետիսեանին՝ 8 տարի 9 ամիս, Գագիկ Եղիազարեանին, Արեգ Կիրեղեանին եւ Էտուարտ Գրիգորեանին՝ 8 տարի 6 ամիս, Մխիթար Աւետիսեանին՝ 8 տարի 9 ամիս ժամկետով ազատազրկման: Արայիկ Խանդոյեանի նկատմամբ քրեական հետապնդումը կը դադարեցուի անձին մահուան հիմքով: Իսկ Սմբատ Բարսեղեանի համար դատախազը պահանջած է ցմահ ազատազրկում:

Յիշեցնենք, որ «Սասնայ ծերուք» մեղադրուած են խումբ մը

անձերու կողմէ ապօրինի կերպով գէնք, ռազմամթերք, պայթուցիկ նիւթեր կամ պայթուցիկ սարքեր ձեռք բերելու, յափշտակելու, պատանդ վերցնելու, գոյքը դիտաւորութեամբ ոչնչացնելու, շէնքեր, շինութիւններ, փոխադրամիջոցներ, հաղորդակցութեան կամ կապի միջոցներ զաւթելու համար:

Անոնք 2016 թուականի Յուլիս 17-ին գրաւած էին Ոստիկանութեան ՊՊԾ (Պետական Պահպանութեան Ծառայութիւն) գունդը, որու ժամանակ մահացած էր ոստիկանութեան փոխ զնդապետ Արթուր Վանոյեան: Հետագային նաեւ մահացած էին ոստիկաններ՝ Գագիկ Մկրտչեան եւ Եուրի Տեփանեան: Ըստ պաշտօնական հաղորդագրութեան՝ Եուրի Տեփանեանը մահացած էր դիպուկահարի կրակոցէն:

տարածքները կը գտնուին Մաշտոց պողոտայի, Չարենցի եւ Վարդանանց փողոցներուն վրայ:

ԱԱԾ-ն պիտի ստուգէ նաեւ պաշտօնատար անձերու կողմէ նոյն ծրագիրով համայնքապատկան այլ գոյքերու ապօրինի տիրանալու վարկածը:

Առանձնապէս խոշոր չափերով՝ ասելի քան 230 միլիոն դրամ արժողութեամբ համայնքապատկան գոյք, մասնաւորապէս՝ մանկապարտէզի շէնք յափշտակելու առթիւ յարուցուած մէկ այլ քրեական գործով, Հանրապետական կուսակցութեան նախկին անդամ՝ Գագիկ Բեգլարեան մեղադրեալի կարգավիճակ ու-

նի այս տարուայ Մարտին ի վեր:

Ըստ ԱԱԾ-ին՝ դատարանը որոշած է կալանաւորել Բեգլարեանը, սակայն ան լքած է երկիրը եւ այժմ կը հետախուզուի: Նոր քրեական գործի մասին հաղորդագրութենէն Բեգլարեան անակնկալի եկած է, «Ազատութեան» հետ գրոյցի ժամանակ ըսաւ իր պաշտպան Հրանդ Անանեանը: Վերջինիս խօսքով՝ իրենք այս գործի մասին չէին գիտեր:

Անանեան յայտնեց, որ Բեգլարեան դեռ արտասահման է ու բուժում կը ստանայ, իսկ թէ ե՞րբ կը վերադառնայ նախկին քաղաքապետը, փաստաբանը չէ կրցած ըսել:

ԼՈՒՐԵՐ

Պայտրն. «Երտողանը Չարկաւոր Է Պարտութեան Մատնել Ընտրութիւններու Միջոցով»

Թրքական իշխանութիւնները եւ ընդդիմութիւնը միասնաբար կերպով կը քննադատեն Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախկին փոխ նախագահ, Նոյեմբեր 3-ին կայանալիք նախագահական ընտրութիւններուն Դեմոկրատական կուսակցութեան թեկնածու՝ Ժոզէֆ Պայտրնի՝ Թուրքիոյ վերաբերող յայտարարութիւնները, որոնցմով Պայտրն խստօրէն կը քննադատէ նախագահ Էրտողանը, պնդելով, որ Ուաշինկթըն պէտք է աջակցի Թրքական ընդդիմութեան:

Ուշագրաւ է, ի դէպ, որ Պայտրնի այս յայտարարութիւնները հնչած են աւելի քան ութ ամիս առաջ՝ 2019-ի Դեկտեմբերին New York Times-ի խմբագրակազմի հետ հանդիպման ժամանակ: Ինչ-ինչ պատճառներով, սակայն, Պայտրնի՝ Թուրքիոյ վերաբերող յայտարարութիւնները համացանցով սկսան շրջանառուիլ հանգստեան օրերուն:

«Մենք այժմ պէտք է Էրտողանի նկատմամբ միանգամայն այլ մօտեցում որդեգրենք: Հարկաւոր է յստակացնել, որ ընդդիմութեան առաջնորդները կը վայելեն մեր աջակցութիւնը», - յայտարարած էր Պայտրնը՝ նշելով, որ ժամանակին այս քաղաքականութիւնը ինքզինք արդարացուցած է, երբ նախորդ ամերիկեան վարչակազմը յաջողած էր նպաստել քիւրտերու միաձուլմանը Թուրքիոյ քաղաքական համակարգին մէջ:

Պայտրնի պնդումով՝ Ուաշինկթընի վերջնական նպատակը պէտք է ըլլայ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանի պարտութիւնը ընտրութիւններուն: «Ան պէտք է յստակ գին վճարէ: Մենք պէտք է ուղղակի շփումներ ունենանք Թրքական վերնախաւի որոշ շրջանակներու հետ: Զիշդ ինչ որ ես կ'ընէի նախապէս: Մենք պէտք է քաջալերենք այդ մարդոց, որպէսզի անոնք Էրտողանը պարտութեան մատնեն: Եւ այդ պէտք է տեղի ունենայ ոչ թէ յեղաշրջումի, այլ ընտրական գործընթացներու միջոցով», - յայտարարած էր Պայտրնը:

Դեմոկրատ գործիչի խօսքով՝ պաշտօնական Անգարայի վերջին տարիներու գործողութիւնները, մասնաւորաբար Ռուսաստանի հետ ռազմաքաղաքական խորացող համագործակցութիւնը, ինչպէս նաեւ Թուրքիա գտնուող ամերիկեան ռազմական օդակայաններու ճակատագիրը գինք լրջօրէն կը մտահոգեն:

Թրքական կողմի պատասխանը Պայտրնի այս յայտարարութիւններուն չուշացաւ: Նախագահ Էրտողանի մամուլի ծառայութեան ղեկավար՝ Ֆահրետին Ալթունը Twitter-ի իր օգտահաշիւին վրայ

Դեմոկրատական կուսակցութեան թեկնածու՝ Ժոզէֆ Պայտրն

գրած է. «ԱՄՆ-ի նախագահի թեկնածուի այս յայտարարութիւնները Թուրքիոյ ներքին գործերուն միջամտելու ուղղուած քայլերու յստակ արտացոլումն են: Անոնք կը հակասեն Թուրքիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ առկայ դիւանագիտական յարաբերութիւններու մակարդակին»:

Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար՝ Մեւլութ Չաւուշօղլուն Պայտրնի յայտարարութիւններուն անդրադարձաւ ԱՄՆ-ի պետական քարտուղար Մայք Փոմփէյդի հետ Տոմինիքեան Հանրապետութեան մէջ կայացած բանակցութիւններու աւարտին: «Այս անգրագէտ յայտարարութիւն մըն է, որ իր բնոյթով կը հատէ թույլատրելի բոլոր սահմանները: Այս յայտարարութիւնը կը վկայէ Թուրք ժողովուրդի վատ իմացութեան մասին: Բնական է, որ մեր երկրին մէջ կրնայ նաեւ վէճեր եւ անհամաձայնութիւններ ըլլալ, սակայն Թուրքիոյ մէջ ժողովրդավարական եւ թափանցիկ ընտրութիւններ կը կազմակերպուին: Մեր ժողովուրդը կ'որոշէ, թէ ով նախագահ պիտի ընտրուի, եւ ով պիտի ղեկավարէ կառավարութիւնը», - յայտարարած էր Չաւուշօղլուն:

Պայտրնի յայտարարութիւնները, ի դէպ, այն եզակի դէպքն էին, երբ Թրքական իշխանութիւններն ու ընդդիմութիւնը միակարծիք էին, պնդելով, որ նոյնիսկ աշխարհի ամենահզօր պետութիւնը իրաւունք չունի միջամտելու Թուրքիոյ ներքին գործերուն:

«Մենք կը մերժենք կայսերական գերիշխանութեան նոյնիսկ ստուերը», - յայտարարած էր Թուրքիոյ առաջատար ընդդիմադիր քաղաքական ուժի՝ Ժողովրդա-Հանրապետական կուսակցութեան առաջնորդ Քեմալ Քըլըչ-տարօղլուն:

Մանէ Թանտիլեան Վար կը Դնէ «Մանտաթը»

Ազգային ժողովի «Լուսաւոր Հայաստան» խմբակցութեան ու համանուն կուսակցութեան անդամ՝ Մանէ Թանտիլեան վար կը դնէ պատգամաւորական մանտաթը լիազօրութիւնները, ինչպէս նաեւ կը դադարեցնէ գործունէութիւնը, որպէս կուսակցութեան կառավարման խորհուրդի անդամ: Այս մասին պատգամաւորը գրած է իր ֆէյսպուքեան էջին վրայ, մանրամասնելով, որ առողջական խնդիրներու պատճառով այսպիսի որոշում կայացուցած է:

«Տեւական ժամանակ է՝ ունեմ առողջական խնդիրներ, որոնք այս ընթացքում փորձել եմ լուծել աշխատանքիս հետ գրեզահեռ: Սակայն պարզ դարձաւ, որ դրանք այլեւս անհամատեղելի են պատգամաւորական եւ աշխոյժ քաղաքական գործունէութեան հետ:

Սոյնով թող սուէք տեղեկացնել, որ ստիպուած եմ վայր դնել պատգամաւորական լիազօրութիւններս, ինչպէս նաեւ դադարեցնել գործունէութիւնս՝ որպէս Լուսաւոր Հայաստան կուսակցութեան կառավարման խորհուրդի անդամ», - գրած է Թանտիլեան:

Ալիեւը՝ Փութինին. «Յուլիսեան Մարտերէն Յետոյ Ռուսաստանը Հայաստանին 400 Թոն Ռազմական Բեռ Մատակարարած Է»

Ռուսաստանի նախագահ՝ Վլատիմիր Փութին եւ Ատրպէյճանի նախագահ՝ Իլիամ Ալիեւ

Ատրպէյճանի նախագահ՝ Իլհամ Ալիեւ Ռուսաստանի նախագահ՝ Վլատիմիր Փութինի հետ Օգոստոս 12-ի երեկոցեան կայացած հեռախօսազրոյցի ընթացքին իր դժգոհութիւնը արտայայտած է վերջին շաբաթներուն, Ռուսաստանի կողմէ Հայաստան ռազմական նշանակութեան բեռներու նոր խմբաքանակի առաքման առթիւ:

Այս մասին կը հաղորդէ Ատրպէյճանի նախագահի մամուլի ծառայութիւնը՝ նշելով, որ հեռախօսազրոյցը կայացած է Իլհամ Ալիեւի նախաձեռնութեամբ՝ Հայաստանին սպառազինութեան մատակարարումներու հարցը քննարկելու նպատակով:

Տարածուած պաշտօնական հաղորդագրութեան համաձայն, Փութինի հետ հեռախօսազրոյցի ընթացքին Իլհամ Ալիեւ պնդած է, թէ Յուլիս 17-էն սկսեալ «Մոսկուան Հայաստանին շուրջ 400 թոն ռազմական նշանակութեան բեռ մատակարարած է»:

«Մատակարարումները կա-

տարուած են Ղազախիստանի, Թուրքմենիստանի եւ Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան տարածքներով», - յայտարարած է Ալիեւը՝ աւելցնելով, որ ռազմական նշանակութեան բեռներու մատակարարումները Հայաստան «ատրպէյճանական հանրութեան մօտ լուրջ մտահոգութիւն եւ հարցեր կ'առաջացնեն»:

Քրեմլինի մամուլի ծառայութիւնը եւս հաղորդագրութիւն տարածած է Փութինի եւ Ալիեւի հեռախօսազրոյցի մասին, ուր սակայն, սպառազինութեան մատակարարումներու շուրջ քննարկումները չիշատակուած չեն:

«Յուլիսին հայ-ատրպէյճանական սահմանին տեղի ունեցած լարման համաթեքսթով նախագահները քննարկած են տարածաշրջանային խնդիրները: Ռուսական կողմը ընդգծած է իրարարութեան սրմանը նպաստող որեւէ գործողութեան անթույլատրելիութիւնը», - նշուած է Քրեմլինի հաղորդագրութեան մէջ:

ԱԶԴ-ն Հաստատած Է Հայաստանին Երկու Միլիոն Տոլարի Դրամաշնորհը

Ասիական Զարգացման Դրամատունը (ԱԶԴ) հաստատած է 2 մլն տոլար կազմող դրամաշնորհը, Աղէտներուն արձագանգման ասիական-խաղաղովկիանոսեան հիմնադրամէն (ԱԱԱՆՀ/APDRF)՝ «Քորոնա» ժահրի (COVID-19) համավարակի դէմ պայքարին մէջ Հայաստանին աջակցելու նպատակով:

Ճափոնի կառավարութեան կողմէ ֆինանսաւորուող դրամաշնորհը կ'օգտագործուի տարրալուծող, ախտորոշիչ եւ հետազոտական կարողութիւնները բարելաւելու նպատակով: Միջոցները կ'օգնեն նաեւ ֆինանսաւորելու խիստ անհրաժեշտ բժշկական սարքաւորումներու եւ պարագաներու գնումը, բուժման կարողութիւնները բարելաւելու համար, անոնց կարգին է նաեւ ծայրայեղ խնամքի բաժանմունքները:

«ԱԶԴ-ն լիովին նպատակամէտ է օգնել Հայաստանին այս դժուար ժամանակաշրջանին մէջ: Այս օժանդակութիւնը կ'օգնէ բաւարարելու համապատասխան բժշկական ծառայութիւններու եւ պարագաներու իմաստով առկայ կարիքը անհրաժեշտութեան պարագային, եւ անմահունչ է կառավարութեան արձագանգման ազգային ծրագիրին», - ըսաւ ԱԶԴ հայաստանեան գրասենեակի ղեկավար՝ Փաոլօ Սփանթիկասին:

«Մենք կը շարունակենք սերտօրէն համագործակցիլ կառավարութեան եւ զարգացման այլ գործընկերներուն հետ՝ COVID-19 համավարակի ազդեցութեան դէմ պայքարելու համար»:

ՀՀ կառավարութիւնը Մարտ 16-ին արտակարգ դրութիւն յայտարարած է եւ շարք մը միջոցառումներ կատարուած է, հիւանդութեան տարածումը սահմանափակելու ուղղութեամբ, անոնց կարգին՝ նաեւ քարանձիխային միջոցառումներ:

Ապրիլ 13-ին, ԱԶԴ-ն իր նախական փաթեթը եռապատկեց միլիարդի, COVID-19 համավարակի դէմ պայքարին իր անդամակից երկիրներու հրատապ կարիքները բաւարարելու համար: ԱԶԴ-ն նաեւ միջոցառումներ հաստատեց՝ իր գործառնութիւնները բարելաւելու ուղղութեամբ՝ աւելի արագ եւ ճկուն կերպով օժանդակութիւն տրամադրելու համար:

ԱԶԴ-ն կը ձգտի հասնիլ բարգաւաճ, ներառական, ճկուն եւ կայուն Ասիայի եւ խաղաղովկիանոսեան տարածաշրջանին, միաժամանակ պահպանելով ծայրայեղ աղքատութիւնը վերացնելու ուղղուած իր ջանքերը: Հիմնադրուած է 1966 թրուականին, կը պատկանի 68 անդամ պետութիւններու, որոնցմէ 49-ը տարածաշրջանէն է:

Շաբթուայ Խաղատետրը Կոշտ Խօսակցութիւն, Քամալա Ջարրիս, Ջասսան Տիապ եւ Ուրիշներ

ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՏԱՆԵԱՆ

Վարչապետ ՓԱՇԻՆԵԱՆ հարցազրոյց ունեցաւ Անգլիական BBC կայանի HARD TALK կոշտոյ յայտաագիրէն, որ կարելի է թարգմանել՝ «կոշտ խօսակցութիւն»: Ինչպէս հաղորդումի անունը կը յուշէ, հաղորդավարի հարցադրումները սուր էին եւ փորձ կը կատարուէր վարչապետը նեղ կացութեան մատնելու: Այս հաղորդումի իւրապատկութիւնը անոր ձեւաչափին մէջ է եւ բոլոր հիւրերը կ'արժանանան նոյն վերաբերմունքին: Վստահաբար Փաշինեան համաձայնելով ելոյթ ունենալ նման յայտագիրէն, գիտեր թէ բարեկամական հարցազրոյցի պիտի չարժանանայ:

Հակառակ տարաբնոյթ գնահատականներուն, վարչապետը կարողացաւ ճիշդ ձեւով ներկայացնել Հայաստանի տեսակէտները Ատրպէյճանի հետ յարաբերութիւններուն եւ երկրի ներքին հարցերուն վերաբերեալ:

Ինչ կը վերաբերի լեզուական հարցին, անթերի չըլլալով հանդերձ վարչապետի անգլերէնը հասկնալի էր եւ ան կարողացաւ իր միտքերը մատչելի կերպով բանաձեւել:

Երկար լուծեմէ ետք ՍԵՐՓ ՍԱՐԳՍԵԱՆ վերջապէս խօսեցաւ, նկարահանուած հարց ու պատասխանի ձեւաչափով: Զրոյց ժողովուրդի հետ շարքի առաջին մասով նախկին նախագահը անդրադարձաւ 2016 թուականի ապրիլեան պատերազմի հանգամանքներուն եւ Հայկական կողմի կորուստներուն:

Պատերազմէն կարճ ժամանակ ետք, Սարգսեան արտասահմանէն վերադարձի ճամբուն վրայ, օդա-

նաւին մէջ լրագրողներուն ինքն էր որ յայտնեց, թէ կորսնցուցած ենք 800 հեկտար հող եւ կրուած ենք

80-ականի արտադրութեան գէնքերով: Անկէ առաջ ոչ մէկը չէր խօսած այդ մասին, ո'չ ընդդիմութիւնը եւ ո'չ մամուլը:

Պատերազմէն աւելի քան չորս տարի ու իշխանութեան կորուստէն երկու տարի ետք, Սարգսեան յանկարծ կը յիշէ, որ կորուսած հողերը 800 հեկտար չէին, այլ՝ 400, իսկ 80-ականի գէնքերը մինչեւ օրս կ'օգտագործուին եւ անոր մէջ որեւէ հարց չկայ:

Նախկին նախագահը իր այս ուշացած «ճշգրտումներով», ինչի կը ձգտի հասնիլ՝ կը մնայ հարցական:

Դեմոկրատ թեկնածու ՃՕ ՊԱՅՏԸՆ իր կողքին փոխ նախագահի թեկնածու առաջադրեց կին ծերակուտական՝ ՔԱՄԱԼԱ ՀԱՐՐԻՍԸ: Անոր անուան ներկայացումը մեծ խանդավառութիւն յառաջացուց ոչ միայն կանանց ու սեւամորթներուն մօտ՝ այլեւ այլ ազգութիւններու: Քամալա Ջարրիս ծնած է Քալի-

ֆորնիոյ մէջ՝ ճամայքացի հօրմէ եւ Հնդկաստանէն գաղթած մօրմէ: Փոխ-նախագահի թեկնածու չով հպարտ են Քարիպեան կողմնակիցները եւ նաեւ Հնդիկ Ամերիկացիները: Այս ցոյց կու տայ թէ իրենց ազգակիցներով հպարտանալը յատուկ չէ միայն փոքր ազգերուն համար եւ 1,3 միլիառ ժողովուրդ հաշուող Հնդիկները նոյնքան կը հպարտանան իրենց նման արմատներ ունեցող

մէկու մը յաջողութեամբ: Լիբանանի վարչապետ ՀԱՍՍԱՆ ՏԻԱՊԻ կարճատեւ պաշտօնավարութիւնը հասաւ իր աւարտին: Օգոստոս 4-ի Պէյրութի նաւահանգիստէն ներս տեղի ունեցած հզոր պայթումէ շաբաթ մը ետք, փողոցի ճնշումին տակ Տիապ ներկայացուց իր հրաժարականը, մեծ հարուած հասցնելով «Հըզպալա» զինեալ խմբաւորման ղեկավար Հասան Նասրալային, որու դրածոն կը նկատուէր Տիապի կառավարութիւնը:

Միւս կողմէ Ֆրանսական ռազմանաւերը խարխիս նետած են կործանուած նաւահանգիստը եւ 700 զինուորներ կը մասնակցին փրկարար աշխատանքներուն: Նոյնը կը պատրաստուին ընել Անգլիական նաւերը եւ Ամերիկեան էֆ.Պի.Այ.-ը ընդառաջած է օժանդակել պայթումի պատճառները ստուգելու գործողութիւններուն: Շատերու կարծիքով այդ երկիրներու ներկայութիւնը այդ քանով պիտի չբաւարարուի եւ կը սպասուին երկրէն ներս նոր դասաւորումներ, մանաւանդ որ Ֆրանսայի նախագահ Էմանուէլ Մաքարոն կը պատրաստուի դարձեալ այցելել Պէյրութ: Ըստ երեւոյթին կայ միջազգային համաձայնութիւն՝ չարտօնելու համար, որ Լիբանանը վերածուի ձախողած պետութեան:

«Լուսաւոր Հայաստան» կու-

սակցութեան ղեկավար էՏՄՈՆ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ ղեկավարութիւն կը յայտնէ, որ նախկին իշխանութիւններու ներկայացուցիչները՝ իրենց ելոյթներով կը սատարեն Նիկոլ Փաշինեանին, խանգարելով իրենց նման՝ խորհրդարանական ընդդիմութեան յառաջխաղացքը: Մարուքեանի համաձայն, ամէն անգամ երբ հանրապետականները կը խօսին վարչապետի վարկանիշը 20 տոկոսի իջած ըլլալու մասին, ժողովուրդը այդքան աւելի կը մօտեցնեն Փաշինեանին: «Ես երբեմն կը խորհիմ որ, անոնց մինչեւ գաղտնի պայմանաւորուածութիւն կայ, Փաշինեանի դիրքերը ամրապնդելու համար» սարկազմով կ'ըսէ Մարուքեան:

Դարձեալ փայլեցաւ Երեւանի նախկին ոստիկանապետ ՎԼԱՏԻՄԻՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԸ, երբ «Ազատութիւն» ռատիոկայանի լրագ-

րողները յայտնաբերեցին որ, Երեւանի բարձունքին անոր կառուցած դղեակէն զատ, նոյնանման ճոխ դղեակ մը ալ ունի Սեւանայ Լիճի ափին: Թռչող սարքով կատարուած նկարահանումը ցոյց կու տայ որ, Գասպարեան իր բնակարանի մօտ կառուցած է նաեւ իր սեփական նաւահանգիստը: Այս բոլորը անշուշտ, պետական պաշտօնեացի համեստ աշխատավարձով:

Շրջակայ միջավայրի նորանշանակ նախարար Ռոմանոս Պետրոսեան կը խոստանայ քանդել Սեւանի ափին գտնուող բնակարանները, ճաշարանները, զուարճանքի վայրերը եւ այլ շինութիւններ, որոնք ապօրէն կերպով կառուցուած են հանրային տարածքներու վրայ: Նախարարի այս որոշումի իրագործումը արդեօք պիտի հասնի Վլատիմիր Գասպարեանի դղեակին:

Փաշինեանի Հարցազրոյցը BBC-ին

Շարունակուած էջ 1-էն

հետ: Եւ, ի դէպ, Եւրամիութիւնը մեր հիմնական գործընկերն է բարեփոխումների օրակարգի իրականացման ճանապարհին: Մենք բաւականին արդիւնաւէտ կերպով համագործակցում ենք ՆԱԹՕ-ի հետ եւ մասնակցում ենք ՆԱԹՕ-ի խաղաղարար առաքելութիւններին Աֆղանիստանում, Լիբանանում, Քոսովոյում եւ Մալդիւնում: Բացի այդ, մենք արդիւնաւէտ կերպով համագործակցում ենք Միացեալ Նահանգների հետ ռազմական ոլորտում», - ըսած է Փաշինեան:

Հայաստանը ժողովրդավարա-

կան երկիր է, եւ ընդդիմութիւնը ազատօրէն կ'արտայայտէ իր տեսակէտը, ըսած է Նիկոլ Փաշինեան, անդրադառնալով ընդդիմախօսներու քննադատութիւններուն: «Ես երջանիկ եմ, որ Հայաստանում ընդդիմութիւնը հիմա գործում է աւելի ազատ, քան նախքան յեղափոխութիւնը», - ըսած է Փաշինեան:

Անդրադառնալով դատական համակարգի շուրջ ստեղծուած իրավիճակին ու նախկին պաշտօնեաներու նկատմամբ քրէական գործերուն, Նիկոլ Փաշինեան ըսած է. «Ես չեմ որոշում, թէ երբ պէտք է կալանաւորել, երբ ազատ արձակել»:

Ասուլիս Հարսնաքարում

Շարունակուած էջ 2-էն

գուցէ ուզում է ասել, թէ ինչ խօսքեր էլ հրապարակավ յայտարարեմ, գործով ես սա եմ եղել ու կամ: Գուցէ պարզապէս ուզում է յիշեցնել մեզ իրենց տեսակի ու որակի մասին, մարդ ես՝ գուցէ մոռացած լինենք:

Թէեւ ինքը թերեւս բոլորից լաւ գիտի, որ ինչպիսին էլ լինեն նոր իշխանութիւնները, ինչքան թերացումներ, սխալներ ու բացթողումներ էլ անեն, իրենց արածների մասին որեւէ մէկը չի մոռացել, մենք ամէն ինչ յիշում ենք, եւ նորերի սխալները հաստատ մարդ-

կանց՝ նախորդ իշխանութիւնների կողմը հայեացք թեքելու պատճառ չեն դառնալ հանրութեան համար: Դեռ աւելին, նորերի ամենամեծ սխալը հանրութիւնը առաջին հերթին հենց դանդաղկոտութիւնն ու երկչոտութիւնն է համարում՝ նախորդ իշխանութեան անդամների հանցանքները բացառապատելու եւ նրանց դատապարտելու հարցում:

Այնպէս որ՝ անկախ այն բանից, թէ ինչ ազգակ է փորձում փոխանցել Սարգսեանը, հանրութիւնը այն ընկալելու է միայն մի ձեւով՝ հերթական յիշեցումը, թէ ինչից ենք ազատուել:

« Ի ԼՈՒԻՐ »

«Հայոց Պատմութիւն» Առարկայի Չափորոշիչներում Չկայ Ոչ Մի Հակապետական Դրսելորում. ՏՈԵՄ

«Տխրունի» ուսանողական-երիտասարդական միութիւնը յայտարարութիւն է տարածել՝ տեղեկացնելով, որ օրերս «Տխրունի» ուսանողական-երիտասարդական միութեան անդամները հանդիպում ունեցան ԵՊՀ Պատմութեան ֆակուլտետի դասախօս, Պ.Գ.Թ. դոցենտ, «Պատմութիւն» առարկայի առարկայական չափորոշիչները լրամշակող փորձագիտական խմբի ղեկավար Լիլիթ Մկրտչեանի հետ:

Կառուցողական եւ առողջ մթնոլորտում քննարկուեցին մի շարք հարցեր առնչուող «Հայոց Պատմութիւն» առարկայի չափորոշիչներին, առարկայի ապագային, դրանում տեղ գտնող նիւթերին եւ դրանցում պարունակուող ուղերձներին:

Լիլիթ Մկրտչեանի կողմից կատարուեցին մի շարք յստակեցումներ, որոնք գրեթէ ամբողջութեամբ ընդունելի են մեր միութեան կողմից:

Միանալով բազմաթիւ անձերի յստակեցումներին մենք եւս հաստատում ենք, որ չափորոշիչներում չկայ ոչ մի հակազգային, հակապետական դրսելորում կամ դրա քարոզ, չափորոշիչներում առկայ մի շարք տեխնիկական խնդիրները ոչ մի աղբրս չունեն «հակազգային» դրսելորումների հետ:

Ամփոփ կերպով ծանօթանալով չափորոշիչներին մենք կարող ենք ասել աւելին՝ դրանք իրենց ոգով ազգային են եւ պետականամէտ, ուղղուած են աշակերտի մէջ զարգացնելու պատմական, վերլուծական եւ ինքնուրոյն մտածելու կարողութիւնը, դրանք ի տարբերութիւն այժմ գործող դպրոցական դասագրքերի միտումն չունեն աշակերտին պարտադրելու հեղինակի կարծիքը (որի մասին բազմիցս բարձրաձայնել ենք մենք):

Յաւով պիտի նշենք, որ չափորոշիչների «հակազգային» բնույթի մասին խօսողները զբաղուած են մանիպուլացիաներով եւ հակադիտական գործունէութեամբ ելնելով նեղ անձնական ու քաղաքական շահերից (այս մասին մենք եւս խօսել էինք դեռ անցեալ տարի), նրանց ջղաձգումները ղեկավարում են յստակ կառուցներից:

Նաեւ ցաւօք պիտի նշենք, որ ԳԱԱ պատմութեան ինստիտուտը իրեն դրսելորում է հակադիտական ու քաղաքական ուղղուածութեամբ եւ սա մեր ազգային ամօթն է, երբ ազգային գիտական բարձր հաստատութիւնը պայքարում է գիտութեան դէմ թաքնուելով «հարկենասիրութեան» թիկունքում, յարձակում կատարում գործընկերոջ վրայ, թիրախավորում նրա անձը խախտելով եւ գիտական եւ ազգային-հասարակական բարեկրթութեան կարգերը. ՏՈԵՄ-ը դատապարտում է այդ պահուածքը:

ՏՈԵՄ-ը իր լիակատար աջակցութիւնն է յայտնում Լիլիթ Մկրտչեանին նախաձեռնուած բարեփոխումներում, նրա անձի դէմ յարձակումները գնահատում ենք ոչ այլ ինչ, քան անտակտութիւն եւ անաչառ գիտութեան դէմ յարձակում ու աշխատանքների խոչնդոտում:

Պատմութիւն առարկայի չափորոշիչների փոփոխութիւնները բխում են հայ ազգային-պետական շահերից եւ ոլորտում տիրող բացասական մթնոլորտը Լիլիթ Մկրտչեանի անձնական հարցը չէ, այլ հայկական գիտութեան, դրա առողջութեան ու անաչառութեան, ուստի կոչ ենք անում բոլոր գիտութեան ներկայացուցիչներին, դրա հետ առնչուող ոլորտի ներկայացուցիչներին ձեռնպահ չմնալ, աջակից լինել, խօսել եւ չվախենալ: -ՏՈԵՄ վարչութիւն

ՀՀ Կառավարութիւնը Վերացուցած Է Օտարերկրացիներու Մուտքի Արգելքը

Հայաստանի կառավարութիւնը վերացուցած է օտարերկրացիներու Հայաստան մուտքի արգելքը: «Այսինքն՝ սահմանուել են, թէ օտարերկրեաց քաղաքացիներն ինչ պայմաններով կարող են գալ Հայաստան, դա ինքնամեկուսացման ուժի մէջ է կամ ՊՇՌ քննութեան յանձնումը ՀՀ-ում, ինչը նշանակում է, որ Ռուսաստանի Դաշնութեան իւրաքանչիւր քաղաքացի հնարաւորութիւն ունի գալ ՀՀ՝ առանց պարէտի յատուկ որոշումների»,- Ազգային ժողովի յատուկ նիստին ըսաւ փոխ վարչապետ Տիգրան Աւինեան՝ անդրադառնալով պատգամաւոր էտմոն Մարուքեանի հարցին, թէ ինչո՞ւ չի լուծուիր հարցը, որպէսզի ՀՀ քաղաքացիները անարգել երթան Ռուսաստան՝ արտագնայ աշխատանքի:

«Այստեղից գնալու համար մենք արգելք չենք դնում ՀՀ որեւէ քաղաքացու առջեւ: Սա արդէն Ռուսաստանի Դաշնութեան կողմից տրուած կարգաւորումն է ու սահմանափակումը: Մենք կառավարութեան այսօրուայ որոշումով հանցեցին սահմանափակումը՝ գալ Հայաստան, արդէն միւս հատուածը ՌԴ կառավարութեան որոշելիքն է: Եւ արտաքին գործոց նախարարութիւնն այդ առումով աշխատանքներ է տանում», - աւելցուց Աւինեան:

Արաբական Աշխարհ Լիբանան Պէյրութի Պայթիւնին Վնասները 10-15 Միլիարտ Տոլար

Լիբանանի մայրաքաղաքէն ստացուած լուրերուն համաձայն Օգոստոս 4ին Պէյրութի նահաւահանգիստին մէջ տեղի ունեցած ահաւոր պայթիւնին հետեւանքով ձեռքաւարուած է նահաւահանգիստի մաքսատան տնօրէնը: Հետաքննութիւնները ի յայտ բերած են որ մթերուած էր 3000 թոն բորակային անուշադրակ (Ammonium Nitrate), որուն պայթիւնին հետեւանքով մահացած է աւելի քան 180 հոգի ու վիրաւորուած 6,000 հոգիներ: Յարզ անյայտ կը մնան 30 ուրիշներ: Իսկ նիւթական վնասները նախնական տրեւալներով կը գնահատուին 10-15 միլիարտ տոլար:

Լիբանանի պատմութեան ընթացքին այս աննախընթաց պատահարին բերումով, դատաւոր Ֆատի Սաուան հարցաքննած է մաքսատան տնօրէն Պատրի Տահէրը: Ան ձեռքաւարուած կը մնայ եւ հետաքննութիւնը կը շարունակուի: Այս առթիւ հարցաքննութեան տակ է նաեւ Պէյրութի նահաւահանգիստի գլխաւոր պատասխանատուներէն Հասան Քուրայթմը:

Լիբանանի հանրապետութեան նախագահ Միշէլ Աուն այս մասին արտայայտուելով ըսաւ թէ եղածը բարդ հարց մըն է, որուն համար խուզարկութիւններն ընթացքին մէջ են երեք տարբեր ուղղութիւններով: Այս կապակցութեան օգնութեան ձեռք երկարած են FBI-ի 9 ներկայացուցիչներն ու Ֆրանսացի հետազոտողները:

Ժողովրդային պոռթկումի եւ գանգուածային ցոյցերուն հետեւանքով Օգոստոսի 10էն ի վեր, Լիբանանի կառավարութիւնը պաշտօնապէս հրաժարած են: Իսկ նոր եւ չհզոք դահլիճի մը կազմութեան խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին:

Սուրիա Լարուած Կացութիւն Գամըշլիի Շրջանին Մէջ

Associated Press գործակալութեան կ'իմանանք թէ ամերիկեան բանակի ուղղաթիւր մը յարձակած է Սուրիոյ հիւսիս արեւելեան շրջանի սուրիական բանակի ստուգման անցակէտի գիւղերներուն վրայ, սպաննելով գիւղուոր մը եւ վիրաւորելով 2 ուրիշներ: Գամըշլիի մօտակայ այս շրջանին մէջ, լարուածութիւնը սրած է ատենէ մը ի վեր: Քանի որ սուրիական կառավարական զօրքերը արգելք կը հանդիսանան ԱՄՆ-ի գինեակներու անցքին: Կ'ըսուի թէ նախապէս տեղի ունեցած է բուռն վճճ երկու կողմերու միջեւ:

Ներկայիս հարիւրաւոր ԱՄՆ-ի գինեակներ կայք հաստատած են Սուրիոյ Հիւսիս Արեւելեան սահմանին մօտ: Անոնք կը համագործակցին տեղուց քիւրտերու կողմէ ղեկավարուած սուրիական դեմոկրատական ոյժերու հետ, միանաբար պայքարելու համար «իսլամական պետութիւն» (Տահէշ) խմբակցութեան դէմ:

Համագործակցութիւն Արաբական Միացեալ Եմիրեթներու Իսրայէլի Միջեւ

ԱՄՆ-ի նախագահ Տօնայտ Թրամփի վարած արտաքին քաղաքականութեան յաղթանակներէն մին կը համարուի Իսրայէլի եւ Արաբական Միացեալ Էմիրեթներու միջեւ գոյացած պատմական համաձայնութիւնը: Արդարեւ պաղեստինեան ծանօթ հարցի պատճառով՝ Արաբական Միացեալ Էմիրեթներուն մաս կազմող եօթ փոքր պետութիւններ իրենց հիմնադրութենէն ի վեր (1971), մերժած էին համագործակցել Իսրայէլի հետ: Արդարեւ ցարդ միայն երկու արաբական երկիրներ պաշտօնապէս ճանչցած էին Իսրայէլը որպէս պետութիւն (Եգիպտոս եւ Յորդանան) եւ դիւանագիտական կապեր հաստատած կողմերու միջեւ:

Իսրայէլի եւ Արաբական Էմիրեթներու միջեւ վերջերս կնքուած համաձայնագրի հիման վրայ, մօտ ատենէն պիտի հաստատուին դեսպանատուներ երկու երկիրներու միջեւ: Միացեալ պայքար պիտի մղուի գործնա համաձայնակին դէմ, զարկ պիտի տրուի զբօսաշրջիկութեան օդային երթեւեկութեան եւ տնտեսական փոխանակումներուն:

Նշենք նաեւ որ վերոյիշեալ որոշումը ժխտական անդրադարձ ունեցաւ Պաղեստինի, Փաքիստանի, Իրանի եւ Թուրքիոյ մէջ, զայն նկատելով դաւաճանութիւն պաղեստինեան հարցին կապակցութեամբ: Այս առթիւ բողոքի ցոյցեր տեղի ունեցան կարգ մը երկիրներու մէջ: Փաքիստանի մէջ հարիւրաւոր ցուցարարներ իրենց հակա-ամերիկեան վանկարկումներով դատապարտեցին Թրամփի վարած քաղաքականութիւնը: «Ժամապի ալ իսլամ» կուսակցութիւնը դատապարտեց Էմիրեթ-Իսրայէլ համաձայնութիւնը եւ այրեց ԱՄՆ եւ Իսրայէլի դրօշները: Անոնք նաեւ պաղեստինցի ցուցարարներու հետ, այրեցին Ապու Տհայիի գահաժառանգ իշխան Մուհամմատ Պէն Չայթ Ալ Նիհիանի նկարները:

Այս առթիւ Իսրայէլի հաղորդակցութեան նախարար Եօլազ Հէնտեղ հաղորդագրութիւն մը հրատարակելով շնորհաւորեց Արաբական Միացեալ Էմիրեթները պատնէշներու վերացման համար:

ՀԿԲՄ Կը Յայտարարէ 2020-2021 Տարեշրջանի Կրթանպաստները

Հայկական Կրթական Բարե- սիրական Միութեան (ՀԿԲՄ) Կրթանպաստներու Յանձնախումբ- քը ուրախ է յայտարարելու 2020-2021 տարեշրջանի Կրթանպաստ- ներու արժանացող ուսանողներու ցանկը:

ՀԿԲՄ Հարաւային Քաղկեդոն- իոյ մասնաճիւղը ամէն տարի կրթանպաստ կը յատկացնէ Ամերի- կայի տարածքին 4-ամեայ համալ- սարաններ յաճախող Հայ ուսանող- ներու: Յանձնախումբս այս տարի ստացած էր մեծ թիւով դիմումնա- գիրքեր՝ բարձր որակեալ ուսանող- ներու կողմէ: Անոնց մէջէն արժա- նինքը զատելու դժուարին, սա- կայն հաճելի պարտականութեան առջեւ գտնուելով, որոշեցինք փո- խան 5-ի, պարզեւատրել 6 ուսա- նողներ՝ իւրաքանչիւրը 1500 տո- լարի, գնահատելով անոնց ուսանո- ղական գերազանց կարողութիւն- ները եւ մասնակցութիւնը մեր ազգային կեանքին:

«Քորոնա» ժահրի համաճա- րակի պատճառաւ այս տարի պար- գեւներու բաշխումի ընդունելու- թիւնը պիտի փոխարինուի առ- ցանց միջոցառումով: «Շատ ու- րախ ենք որ, առիթը ունեցանք ծանօթանալու խոստմնալից եւ բարձր կարողութիւններով օժտ- ուած Հայ ուսանողներու՝ Ամերի- կայի ամէն կողմերէն», - այս կա- պակցութեամբ յայտարարեց Յանձ- նախումբի ատենապետ Վազգէն Խո- տանեան, աւելցնելով. - «Մենք հպարտ ենք անոնց նուաճումներով եւ համայնքին ներս իրենց գործու- նելութեամբ: Բոլորին կը մաղթենք ուսումնական շարունակական յա- ջողութիւն, փայլուն ապագայ կեան- քի ասպարէզներէն ներս»:

2020-2021 Տարեշրջանի Կրթանպաստներուն տիրացող ու- սանողներն են. -

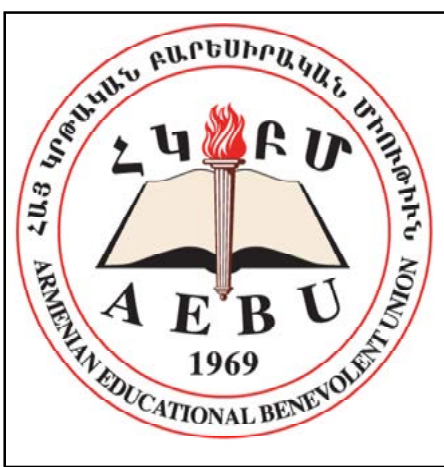
ՍԵՐԱ ԱՅՆԹԷՊԼԵԱՆ - Փա- սատինա, Քաղկեդոնիա

Սերա Այնթապլեան երկարամ- եայ անդամ է Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ, ՀԲԸՄ-ի սկստուական կազմին, Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան պարախումբին եւ համայնքին ներս ալլ կազմակերպութիւններու: Ան Հայերէն լեզու կը դասաւանդէ եկեղեցւոյ կիրակնօրեայ դպրոցի աշակերտներուն: Մասնակցած է Ֆրեզնոյի միակ հայկական դպրոց- ցին հայերէն գիրքեր հաւաքելու արշաւին՝ նուիրելով աւելի քան 300 հրատարակութիւն:

Սերա պիտի յաճախէ Լոս Ան- ճելըսի Քաղկեդոնիոյ Համալսա- րանը (UCLA), ուսանելով միկրո կենսաբանութիւն եւ պատուաստա- գիտութիւն:

ԱՐՄԱՆ ՂԱԶԱՐԵԱՆ - Կլէն- տէլ, Քաղկեդոնիա

Արմէն Ղազարեան ծնած է Հայաստան, ուր ներգրաւուած է արեան քաղցկեղով հիւանդ երե- խաներու օգնութեան ծրագիրնե- րուն մէջ: Դասաւանդած է Նուպա- րաշէնի գիշերօթիկ դպրոցի եւ Տիգրանաշէնի համայնքային դպրոց- ցի ուսանողներուն, որոնք կ'ապրին Ատրպէյճանի սահմանի վրայ գտնուող շրջանին մէջ: 2016-ին սկսած է յաճախել UCLA համալսա- րանը, ուր առաջին եռամսեակի աւարտին գինուրդուցումով է Հա- յոց Բանակ: Աւարտելէ ետք իր ծառայութիւնը, Արմէն այժմ կը վերադառնայ նոյն համալսարանը՝ շարունակելու իր ուսումը տնտե-

սագիտութեան եւ վիճակագրու- թեան ճիւղերուն մէջ:

ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԱ ԳԱՍՓԱՐԵԱՆ - Իսթ Ուիլիսթըն, Նիւ Եորք

Ալեքսանտրա Գասփարեան կը յաճախէ Ամերիկայի արեւելեան ափի Լաֆայէթ համալսարանը, ու կ'ուսանի կենսաբանութիւն, նպա- տակ ունենալով դառնալ մանկա- բուժութեան բուժ քոլը:

Ալեքսանտրա անդամակցած է Հայկական բազմաթիւ երիտասար- դական կազմակերպութիւններուն՝ ՀԵԴ, Հայ Եկեղեցւոյ Երիտասար- դական Միութիւն, Քէմփ Հայաս- տան եւ մաս կազմած է իր եկեղեց- ւոյ պասքէթպոլի խումբին: Ան գործունեայ է իր համալսարանի բազմաթիւ կազմակերպութիւննե- րէն ներս եւ ամէնէն կարեւորը՝ հիմնադիրն ու նախագահն է Լա- ֆայէթ համալսարանի Հայ Ուսա- նողական Միութեան:

ՏԱՆԻԷԼԼ ՔԻԻՐՔՃԵԱՆ - Ալ- թատինա, Քաղկեդոնիա

Տանիէլլ Քիրքճեան կը յա- ճախէ Սան Տիէկոյի համալսարանը ու կը մասնագիտանայ սնուցումի ծրագրաւորման մէջ: Պսակաւոր վկայականը ստանալէ ետք, պիտի շարունակէ մագիստրոսի աստիճան ձեռք ձգելու համար:

Տանիէլլ մաս կազմած է բազ- մաթիւ կազմակերպութիւններու, Հայկական մշակոյթը տարածելու եւ հանգանակութիւններ կազմա- կերպելու կարօտեալներուն: Ան նա- եւ կամաւոր աշխատած է, օգտա- կար ըլլալու անտուն դարձած Ամե- րիկացիներուն: Մաս կազմած է Սէն Տիէկոյի Համալսարանի Հայ Ուսա- նողական Միութեան, օգտակար ըլ- լալու համար Հայ ուսանողներուն՝ հասնելու իրենց նպատակներուն եւ իրար միջեւ ընկերային ցանց ստեղ- ծելու, որպէսզի յարաբերութիւն- ներ ստեղծուին եւ գիրար օգնեն կեանքի ասպարէզներուն մէջ:

ԷՏԿԱՐ ՍԱՀԱԿԵԱՆ - Կլէնտէլ, Քաղկեդոնիա

Էտկար Սահակեան պիտի սկսի յաճախել Քաղկեդոնիոյ Համալսա- րանը մասնագիտանալու համար կենսաբանութեան մէջ, միաժամա- նակ հետեւելով հայագիտութեան դասընթացներուն:

Կանուխ տարիքէն կորսնցնե- լով իր հայրը, էտկար կեդրոնացած է իր ուսումին վրայ եւ ուժ գտած է մասնակցելու համայնքային կեան- քին ու արուեստներու կատարողու- թեան մէջ: Կամաւոր աշխատած է Լարք Երաժշտութեան Ընկերակ- ցութեան գծով: Էտկար գնահատ- ուած է Կլէնտէլի Ուսումնական Խորհուրդին եւ հանրային վարժա- րաններու Հայ Ուսանողական Յանձ- նախումբին կողմէ: Ան արժանա- ցած է Մայքըլ Ֆ. Էսքալանթէ եւ Գլխաւոր Ուսանողի մրցանակնե- րուն:

Լիբանանի Հ.Կ.Բ.Մ.-ի Մարդասիրական Աշխուժութիւնը

Պէյրութի նաւահանգիստի պայթումին յաջորդած օրերուն բազմաթիւ պետութիւններ եւ միջազգային կազմակերպու- թիւններ մարդասիրական եւ բժշկական օգնութիւններ ուղար- կեցին Պէյրութ՝ օժանդակելու համար աղէտի հետեւանքներու վերացման աշխատանքներուն: Լիբանանին ու լիբանանցիներուն օգնութեան ձեռք երկարած պետութիւններէն մէկը Մարոքն է, որ Պէյրութ ուղարկեց շարժական հիւանդանոցներ՝ բուժելու համար պայթումէն տուժած քաղաքային-

Նալպանտեանի այցելեցին Մարոքի շարժական հիւանդանոցը, ուր տեսակցեցան գլխաւոր բժիշկին հետ, ծանօթացան Մարոքէն ժամանած բժշկական անձնակազմի աշխատանքներուն, շրջանի բնակչութեան անուսով օժանդակող հիւրերը ողջունեցին թաղամասին մէջ եւ անոնց մաղթեցին յաջողութի- լին՝ իրենց այս մարդասիրական աշխատանքին մէջ: Զրուցակիցները որոշեցին սերտ համագործակ- ցութիւն հաստատել շարժական հիւանդանոցին եւ ՀԿԲՄ-ի Նոր Հաճնոյ դարմանատան միջեւ՝

ներուն վերքերը: Նշեալ շարժական հիւանդանոցը տեղաւորուած է Նոր Հաճնոյ կից նախկին Սահակեանի մարզադաշտի տարածքին:

Հայկական Կրթական Բարե- սիրական Միութիւնը ներկայացնող պատուիրակութիւն մը գլխա- ւորութեամբ ատենապետ Արամ Մալեանի, ընկերակցութեամբ ընկ. Վանիկ Տազէսեանի եւ Տօքթ. Սիլվա

յանուն քաղաքայիններու բարօրութեան:

Իսկ նոյն օրուայ յետմիջօրէի ժամը 5:00-էն սկսեալ, Հ.Մ.Մ.ի Սկստական Խորհուրդի կազմա- կերպութեամբ տեղի ունեցաւ ծոթրինով հացի սպասարկութիւն թաղի բնակիչներուն եւ բոլոր անցորդներուն:

ՄԱՐՔ ԹՈՓՈՒԶԵԱՆ - Ֆրեզ- նո, Քաղկեդոնիա

Մարք Թոփուզեան կը յաճախէ UCLA համալսարանը, ուր կ'ուսա- նի կենսաբանութիւն, շարունակե- լու համար բժշկութեան ճիւղին մէջ: Մարք փոքր տարիքէն մաս- նակից եղած է բազմաթիւ ծրագիր- ներու մէջ, օգտակար ըլլալով շրջա- նի հայութեան եւ տեղական հա- մայնքին: Ան ծառայած է Ֆրեզնոյի Առեւտուրի Պալատի կրտսերներու յանձնախումբին մէջ, հոն սորվե- լով գործարարութիւն եւ տեղական

քաղաքականութիւն: Ընտանիքին հետ Հայաստան այցի ընթացքին Մարք մասնակցած է բարերար աշխատանքներու, օգտակար ըլլա- լով աղքատ գիւղացիներու եւ վար- դանանց Ասպետներու միջոցաւ մաս- նակցած է բնակարանի կառուցման ծրագիրին: Ան մարզական տա- րազներ հայթայթած է Տարբնիկ գիւղին, օգտագործելով Ֆրեզնոյի Farmer's Market-ի միջոցաւ ապա- հոված իր եկամուտը: Մարք ար- ժանացած է բազմաթիւ մրցանակ- ներու:

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցեք «Մասիս» Շարաքաթերթին Massis2@earthlink.net 626-797-7680

Աստուած Պահէ Հայաստանն Ու Փրկէ Լիբանանը

ՍԵՐՈ ՊԱՐԳԵՒ ԴԱԻԻԹԵԱՆ

Լիբանանի ներկայ ցաւալի եւ խղճալի վիճակին ակնատես հայր անտարակոյս որ ակնածանքով պիտի խոնարհի մեր միլիոնաւոր լեղափոխականներու գործին առջեւ, որոնք կարճ ժամանակամիջոցի ընթացքին յաջողութեամբ պսակեցին հայրենի թաւաշեաց լեղափոխութիւնը:

Անցեալ տարուան 17 Հոկտեմբերէն սկսեալ լեղափոխութեան կանչով փողոց իջած Լիբանանի ըմբոստ երիտասար դուժմանը, 9 ամսուան ընթացքին, տակաւին չկրցաւ «համայնքային կուրուժեամբ» առաջնորդուող զանգուածներու մասնակցութիւնը ձեռք բերել եւ այդպիսով ձախողեցաւ վերջ տալ իշխանութեան մը, որ իր քանդիչ «մաֆիա» ու «միլիշիա» ուժերուն ապստամբ կը շարունակէ իր անփութութեամբ ակերներ գործել երկրի տնտեսութեան, եւ իր անճարակ անհոգութիւնը պատճառ դարձաւ Պէյրութի քանդումին: 15 տարի առաջ, Սուրիոյ ճիրաններէն ձերբազատուլու համար Լիբանան կարծէք պէտք է որ վարչապետ Ռաֆիք Հարիրին գոհէր եւ վերջերս ալ իր միջազգայնօրէն անտեսուած ու լքուած եւ տնտեսապէս անանկացած վիճակէն դուրս գալու համար կարծէք Պէյրութը պէտք է կործանէր:

Ահաւոր դէպքին խորքը եւ ծաւալը չբացայայտելու փորձերուն մասնակից խօսնակներ, որոնց մէջ նաեւ այս իշխանութեան հետ գործակցող կարգ մը լիբանանցի հայեր, մտքեր պղտորելու ջանքով փոխանակ իշխանութիւններուն փութկոտութիւնը քննադատելու, կասկածամտութեան թեւեր տալով՝ ելած են հազարումէկ ուղղութիւններով մոլորեցնել աղէտեալ լիբանանցին եւ անոր հետ ցաւակցող աշխարհը: Նախապէս, երբ վարչապետ Հարիրին անհաբեկուեցաւ, Լիբանանի իշխանութիւնը հրապարակ հանց տեսերիզ մը, որ ցոյց կու տար Ապու Ատաս կոչուող իսլամ ծայրայեղական մը, որ խոստովանեցաւ, որ ինք կատարած էր անհաբեկման գործողութիւնը: Անշուշտ այն ատեն միտք պղտորելու պիտի ծառայէր այդ սուտ լուրը, որ յանգեցաւ Ապու Ատասի կորուստին ու ոչնչացման:

Այժմ, տասնհինգ տարի ետք, ճշմարտութիւնը սուտով պատելու վարպետ Լիբանանի իշխանութիւնները դատական հարցաքննութիւնները տեղական անվստահելի մարդոց յանձնելով ո՛չ իրականութիւնը պիտի յայտնաբերեն եւ ո՛չ ալ արդարութիւն պիտի հաստատեն: Սակայն եւ այնպէս, լեղափոխական լիբանանցիները, պատիւ իրենց, ոտքով ու ձեռքով գործի անցած են վերաշինելու իրենց սիրելի Պէյրութը եւ նոյն ատեն վճռած են Պէյրութի փլատակներուն վրայ կանգնեցնել «մաֆիա» ու «միլիշիա» ուժերու շիրմաքարը: Վարչապետ Հասսան Տիպպի հրաժարականը լեղափոխութեան առաջին յաթմաններէն մէկը կարելի է նկատել, սակայն համայնքային կուրուժեամբ մղուող զանգուածները եթէ նոյնիսակ անգործութեան, անանկացման եւ անփութութեան այս միլիոնորտին մէջ իսկ չմիանան լեղափոխութեան, այն ատեն այս լեղափոխութիւնը ձա-

խողութեան մատնուելու վիճակուած է:

Հոս կ'արժէ մէջբերել իմաստուն մարդու մը խօսքը, որ կ'ըսէ. «Տղէտ հասարակութեան համար գործող լեղափոխականը այն անձն է, որ իր մարմինը կրակ կու տայ՝ լուսաւորելու համար կոյր մարդու մը ճանապարհը»: Ասոր լաւագոյն օրինակն է լեղափոխականներու կուռք էրնեսթօ Չէ Կեւարան, որ Քուպայի հերոս ժողովուրդին հետ սկսած իր պայքարը յաջողութեամբ պսակելէ ետք, կեանքը տուաւ Պոլիվիոյ մէջ՝ «կոյր մարդոց ճանապարհը լուսաւորելու» երազով...:

Հօր Հրզպալլայի թիկունքը վայելող այս իշխանութիւնը նման է հօր Ռուսիոյ թիկունքը վայելող նախկին սարգսեանական իշխանութեան Հայաստանի մէջ, որուն տէր չկանգնեցաւ Ռուսիան՝ տեսնելով հայրենի ժողովուրդի մեծամասնութեան ցասումն ու վրդովմունքը: Բաղձալի է, որ նոյն ձեւով Հրզպալլան ալ թիկունք չկանգնի այս իշխանութեան՝ տեսնելով լիբանանցիներու մեծամասնութեան վրդովմունքն ու ցասումը, քանի հեռու է միջազգային ընտանիքի անորոշ եւ յաճախ նենգ ծրագրերուն գոհ դառնալէ:

Վերադառնալով հայրենի ժողովուրդի լեղափոխութեան, փաշինեանի վարչակազմին դէմ դիրքորոշուողները պէտք է որ նախկին նախագահ Սերժ Սարգսեանէն դաս առած՝ ճանչնան հայ ժողովուրդի մեծամասնութեան վճիռը, եւ անոր խոհեմ հրաժարականին հետեւելով՝ հրաժարին փորձութիւններէ, երկրին մէջ զրպարտութիւն եւ անկարգութիւն յառաջացնելէ, որ պէսզի թաւաշեաց լեղափոխութիւնը, քաւ լիցի, երբեք արիւնոտ չդառնայ: Պսակաձեւ ժահրին պատճառած առողջապահական եւ տնտեսական վնասները ծանր հետեւանքներ ձգեցին մեր ժողովուրդի հոգերուն ու կարիքներուն համար գործող այս իշխանութեան վրայ: Այն ինչ որ կը կատարուէր՝ կաշառակերութեամբ աղաւաղուած միլիոնորտը մաքրելու կը ծառայէր եւ տարիներու երկայնքին մաֆիական վերնախաւի մը աճապարտութիւններուն վերջ կը դնէր, բան մը, որ Լիբանանի լեղափոխականները կը փափաքին կատարել ինը ամիսէ ի վեր՝ Պէյրութի եւ Լիբանանի միւս շրջաններուն հրապարակները լեցնելով:

Աստուած պահէ մեր հայրենի ժողովուրդը, որ գիտցաւ ամոքել իր մարմինը կրծող եւ ուտող հիւանդութիւնը: Հայաստանի եւ Լիբանանի ժողովուրդներուն միջեւ կայ եղբայրակցութիւն մը, որ կը բխի երկու երկիրներու ճաշակած արհաւիրքէն Օսմանեան կայսրութեան լուծին տակ, առաւել՝ երկուքին ալ ունեցած աշխարհագրական դիրքէն, որ պէս կողմ թշնամի ուժերու ովկիանոսին մէջ: Տայ Աստուած, որ Լիբանանն ալ ունենայ իր թաւաշեաց լեղափոխութիւնը, որ պէսզի նոր էջ բացուի անոր կեանքին մէջ, ինչպէս նոր էջ բացուեցաւ հայաստանցիներու կեանքին մէջ: Թող Աստուած պահէ մեր հայրենի ժողովուրդը, փրկէ աղէտեալ Լիբանանը եւ վերականգնէ Լիբանանի ազատութեան միլիոնորտով հայօրէն բաբախող մեր սփիւռքահայութեան սիրտ դարձած Պէյրութը:

BBC's "Hard Talk", Stephen Sackur and the Armenians

ԴՈԿՏ. ՄԻՆԱՍ ԳՈՏԱՅԵԱՆ

Ծանօթութիւն.- Հարիւրաւորներու նման հետեւեցայ հարցազրոյցին եւ անգամ մը եւ ապացուցեցի հարցազրոյցի հետապնդած յետին նպատակներու էութիւնը: BBC-ի հովանիին տակ «անուն հանած» այս սաղրիչը կը հետապնդէ այլ նպատակներ: Ստորեւ՝ դիմատետրիս մէջ իջեցուցած պատասխան (անգլերէնով) քիչ մը բարեփոխելով դրկեցի BBC-ի կայքէջին: Միտք ունիմ նոյնը դրկել նաեւ այլ հայ եւ անգլիատառ մամուլին: Պատասխանս կը վերաբերի միայն Վարչապետ Ն. Փաշինեանի հետ կատարուած հարցազրոյցին: Այս պահուս եւ Պրն. Ն. Փաշինեանի եւ իր նախկիններուն քաղաքականութիւնը չեմ քննարկեր, այլ խօսքս կը վերաբերի այս «կարծր» մարդուն բացայայտ կեցուածքին: Անշուշտ BBC-ի պիտի չսասանի իմ պատասխանիս վրայ, ինչպէս ատենին կարծեցինք թէ Սուլթանը կրցանք տեղէն շարժել, բայց ուզեցի համեստ պատգամ մը դրկելով հասկցնել թէ աշխարհի զանազան անկիւններուն մէջ կան նաեւ համեստ մարդիկ, որոնք հալած խղի տեղ չեն ընդունիր այսպիսի խօսնակներու վարմունքը:

Հետեւեցայ Վրչ. Փաշինեանի եւ BBC կոչուած իբր թէ անաչառ անգլիական «կայսերական» կայանի մեկնաբանի հարցազրոյցին: Միտքը BBC-ն եւ լաւ ճանչցած եմ դեռ 1960-ականներէն: Այս կայանը Միացեալ Թագաւորութեան (իմա՝ Անգլիոյ) իշխող վերնախաւի խօսնակն է: Անոր պաշտօնեաները ու հաղորդավարները բացարձակ մեծամասնութեամբ արհեստավարժներ են եւ լաւ պատրաստուած, կը խօսին «դասական» յղկուած անգլերէնով: (Այս լեզուն սորվիլ ուզողը պէտք է հետեւի BBC-ին): Բայց այս քայլը դին մը ունի: BBC-ն տիրացած է ուղեղալուստ կոչուած արուեստին (անգլիացին խորամանկ է, կ'ըսէին մեր մեծերը, կամ՝ «ասոր մէջ «ինկլիլի» մատը կայ») կը հաւատային մերոնք):

Եւ այսպէս խորամանկ ու լաւ պատրաստուած թղթակից Stephen Sackur-ը այս տարուան մէջ երկու անգամ հարցազրոյց ունեցաւ նախ մեր Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարարին հետ եւ ապա մեր վարչապետին, եւ միշտ փորձեց «անկիւնը բերել», կամ «անկիւն բերելու» փորձ կատարել՝ երբեմն ճարպիկօրէն:

Նկատած ենք որ երբեմն կը յաջողի, երբեմն ալ բերանը կը գոցէ եւ իր զայրոյթը կ'արտայայտէ դառն բազմանշանակ քմծիծաղով: Ով որ կը ճանչնայ Անգլիան, ան կը հասկ-

նայ այդ ծիծաղին ետին պահուած զայրոյթը:

Նկատած ենք որ ան յաճախ բնագիրէն դուրս գալով գրգռիչ հարցումներով կը փորձէ նեղի մատնել իր «գոհ» Պրն Փաշինեանին հետ հարցազրոյցին ատեն նոյնպէս ան «անգլիական» այդ խաղին դիմեց, բայց պէտք է ըսեմ թէ մեր վարչապետը բերանը չգոցեց եւ ատիկա «դուր չեկաւ» Պրն. խօսնակին...

Մեզի համար յստակ է՝ Անգլիոյ քարիւղային հետաքրքրութիւնը տարածաշրջանին մէջ դինք հետաքրքրող գլխաւոր խնդիրն է: Այս միեւնոյն Անգլիան չէ՞ր որ օգնեց Պաքուի կոմունայի անկումին եւ որուն գոհ գնաց մեր ազնուագոյն քաղաքական առաջնորդներէն Ստեփան Ծահուժեանը: Այս նոյն Անգլիան չէ՞ր որ խանգարեց Անդրանիկին: Եւ նման բաներ: Մենք պատմութիւնը չենք մոռցած: Այս խօսնակին միակ «տէրտոն» էր հայերն ալ մեղաւոր (եւ այն ալ ինչ մեղաւոր) ցոյց տալ եւ կամ «իրանամէտ կամ ուսամէտ» յորջորջել: Եթէ ես ըլլամ յաջորդ «հարցաքննուող», նախ կը մեծէի, իսկ եթէ պէտք է ընդունէի առաջարկը, կը պահանջէի որ նախօրք ուղղէր հարցումները: Այս մարդուն ետեւ հարիւրաւոր մասնագէտներ կ'աշխատին որպէս վերլուծաբան եւ լրտես:

Պրն. խօսնակ, քիթդ մի՛ խոթեր այս գործերուն մէջ, ա՛յ մեծամիտ ու ծախուած անգլիացի:

Երտողան Մտահոգ

Շարունակուած էջ 1-էն

չափուելու:

Թուրքիոյ նախագահը մտահոգուելու լուրջ պատճառ ունի, երբ կը մօտենան 2023 թուականին նախատեսուած նախագահական ընտրութիւնները, որոնք կրնան աւարտին հասցնել 20-ամեայ իր իշխանութիւնը: Երտողանի կառավարման առաջին տարիները յատկանշուեցան տնտեսական մեծ աճով եւ ժողովուրդի կենսամակարդակի բարձրացմամբ: Այդ պատճառաւ շատ մը թուրքեր, անտեսելով անոր կրօնական արմատները, շարունակեցին գորակցիլ իրեն: Այժմ կացութիւնը փոխուած է եւ տնտեսութիւնը անկումի մէջ է ու Երտողանի ժողովրդակազմութիւնը վայրէջքի վրայ: Անցեալ տարի ընդդիմադրութեան արձանագրած յաղթանակները՝ Անգարայի եւ Իսթանպուլի մէջ, ոչ միայն մեծ հարուած էին Երտողանի հեղինակութեան, այլեւ գոյնացում՝ գալիք նախագահական ընտրութիւններուն իրեն սպասող ճակատագրին:

Վերջին ժամանակներուն, Երտողանի բոլոր քայլերը նպատակաւորուած են վերականգնելու իր

վարկանիշը: Այդ նպատակով ան աւելի ու աւելի սկսած է խաղալ կրօնական եւ ազգայնամոլական լարերու վրայ: Այս Սոֆիա Տաճարը մգկիթի վերածելը, հոս ու հոն բանակ ուղարկելը, Միջերկրական Ծովի մէջ Յունաստանի հետ լարուածութեան ստեղծումը, Հայաստանի սահմանին Ատրպէյճանի հետ միատեղ գործակալութիւնները, այդ բոլորը ուղղուած են նոյն նպատակին՝ ժողովուրդի ուշադրութիւնը շեղելու տնտեսական դժուարութիւններէն:

Եւ Պայտընի յայտարարութեան դարձեալ շրջանառութեան մէջ դնելը ու անոր շուրջ աղմուկ բարձրացնելը կու գան փաստելու որ, Թուրքիա մտահոգ է Ամերիկայի նախագահական ընտրութիւններու արդիւնքներով, երբ հարցախոյզները կը նախատեսեն Պայտընի յաղթանակը: Յստակ է որ, Թուրքիոյ նախագահը կը նախընտրէ Սպիտակ Տան մէջ տեսնել իրեն բարեկամ Թրամփը, եւ ոչ թէ Եւ Պայտընը, որ չի թարցնիր իր վերաբերմունքը՝ Թուրքիոյ բռնապետին նկատմամբ ու կը խոստանայ գործակալական քայլերու դիմել՝ Երտողանը աթոռէն հեռացնելու համար:

«ՄԱՍԻՍ»

Pashinyan –

Peace Can't Be Achieved Through Unilateral Actions of Armenia

LONDON — In an interview with BBC's HARDtalk program, hosted by Stephen Sackur, Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan said peace with Azerbaijan cannot be achieved through Armenia's unilateral actions only. He said real peace is possible if Azerbaijan reciprocates Armenia's efforts, adding also that it was Azerbaijan that attacked Armenia in July.

Considering that Baku claims the opposite, and the international community hears two versions of the events, the head of the Armenian government proposed the establishment of an international mechanism to investigate ceasefire violations in the Armenian-Azerbaijani conflict zone.

"I can understand the situation of the international community that every time hears mutual accusations about who violated the ceasefire. And this continues again and again for a long time. That's why we are proposing to establish an international mechanism for investigating ceasefire violations. And this is a valid proposal by Armenia," Pashinyan said.

To the remark of the presenter that nothing has changed in Armenia's position on Nagorno-Karabakh since Pashinyan's coming to power in 2018, the Armenian leader said that "peace can't be achieved through unilateral actions of Armenia."

"We will be able to have real

peace if Azerbaijan reciprocates Armenia's efforts," Pashinyan said, accusing Azerbaijani President Ilham Aliyev of continuing his war rhetoric and attempting to solve the Nagorno-Karabakh conflict by force.

Pashinyan reminded that after becoming Armenia's prime minister he proposed a "new formula for peace."

"The formula is the following: any solution to the Nagorno-Karabakh conflict should be acceptable for the people of Armenia, for the people of Nagorno-Karabakh and for the people of Azerbaijan. I am the first Armenian leader to have ever said that any solution to the Nagorno-Karabakh conflict should be acceptable for the Azerbaijani people, too. But, unfortunately, the Azerbaijani president didn't reciprocate my proposal," he said.

Responding to Stephen Sackur's remarks that his statement on "Artsakh is Armenia. Period" was provocative and nationalistic, the Prime Minister said: "For thousands of years Artsakh has been populated by indigenous Armenian people."

"The reality is that at the time the conflict started, 80-90% of the population was Armenian, and Azerbaijan tried to cleanse the land of Armenians.

Continued on page 3

Aliyev Complains to Putin About New Russian Military Supplies to Armenia

MOSCOW — Azerbaijani President Ilham Aliyev has expressed his dissatisfaction with what he says was the fresh delivery of Russian military supplies to Armenia in the weeks that followed the latest deadly fighting along the Armenian-Azerbaijani border in July.

In a statement released on Thursday, the press service of the Azerbaijani leader said that Aliyev raised the issue during his telephone conversation with Russian President Vladimir Putin last night.

It said that the conversation was initiated by Aliyev to discuss the issue of military supplies to Armenia.

According to the statement, Aliyev claimed that beginning on July 17, when the situation at the Armenian-Azerbaijani border began to deescalate, "Moscow has supplied about 400 tons of military supplies to Armenia."

"The deliveries were made through the territories of Kazakhstan, Turkmenistan and the Islamic Republic of Iran," Aliyev said, as quoted by his press service, adding that military

Continued on page 4

Joe Biden: Erdogan is an Autocrat and Must be Defeated

NEW YORK - Turkey on Saturday condemned as "interventionist" comments that U.S. Democratic presidential contender former Vice-President Joe Biden had made in December when he advocated a new U.S. approach to the autocrat President Ragib Tayyip Erdogan and support for opposition parties.

Biden's comments to New York Times editors resurfaced in a video that made him the most popular topic on Twitter in Turkey, where Erdogan has governed for 17 years and has good relations with U.S. President Donald Trump.

Biden says in the video he is "very concerned" about Erdogan's approach to Kurds in Turkey, intervention in Syria, his partial military cooperation with Russia, and access to U.S. airfields in the country, a NATO ally.

"What I think we should be doing is taking a very different approach to him now, making it clear that we support opposition leadership," Biden said in the video and verified by a transcript published in January by the Times.

"He has to pay a price," Biden said at the time, adding Washington should embolden Turkish opposition leaders "to be able to take on and defeat Erdogan. Not by a coup, not by a coup, but by the electoral process."

In the interview Bidern empha-

sized that the US should coordinate with allies on how to isolate Erdogan's actions in the region, particularly in the Eastern Mediterranean in relating to oil and a whole range of other things.

In response, the Turkish president's communications director Fahrettin Altun said the comments "reflect games and an interventionist approach towards Turkey" and are inconsistent with current diplomatic relations.

"We believe that these unbecoming statements which have no place in diplomacy by a presidential candidate from our NATO ally, the United States, are unacceptable to the current administration too," he added.

Turkey Reacts Angrily to Armenian Foreign Ministry Statement on East Mediterranean Supporting Greece and Cyprus

The diplomatic agencies of Armenia and Turkey have renewed their acrimonious exchange over the weekend after official Yerevan voiced support for Greece and Cyprus in their dispute with Ankara over the latter's Mediterranean gas and oil search effort.

"We closely follow the latest developments and naval mobilization in the Aegean and Eastern Mediterranean caused by the Turkish illegal and provocative actions. This destabilizing posturing in the Eastern Mediterranean manifests continued aggressive and expansionist policy that Turkey has been pursuing in its neighboring regions," Armenia's Ministry of Foreign Affairs said in a statement released on August 15.

"We reiterate Armenia's unequivocal support and solidarity with Greece and Cyprus and call on Turkey to deescalate the situation, respect the International Law and cease all actions within the Exclusive Economic Zone (EEZ) of Greece and Cyprus," it added.

The following day a Turkish Foreign Ministry spokesman issued a statement, claiming "an insidious alliance that is being attempted to be forged against Turkey."

Hami Aksoy said that Armenia is "in a fallacious perception of the global geography and its place in it."

"The issue at hand is the Eastern Mediterranean, not Lake Sevan," he said in an acid comment.

"Following its provocative statement on the Treaty of Sevres, Armenia's expressing an opinion regarding the Eastern Mediterranean this time is a novel instance of impertinence and irresponsibility.

"Coming after the examples of the United Arab Emirates and France, the fact that Armenia, a country with no coastline to any sea, presumes itself worthy of speaking about the Eastern Mediterranean, unravels the dimensions of an insidious alliance that is being attempted to be forged against Turkey," the Turkish Foreign Ministry representative said.

Aksoy stressed that "no matter what, Turkey will resolutely continue to protect both its and Turkish Cypriots' rights in the Eastern Mediterranean stemming from international law."

"No alliance of malice will manage to prevent this. Those who think otherwise have not learned their les-

Continued on page 3

Armenia Spends Over \$300 Million On Pandemic Relief Programs

YEREVAN -- The Armenian government has spent a total of about 150 billion drams (over \$300 million) since March on relief and stimulus packages for businesses and individual citizens affected by the coronavirus pandemic, according to an official.

Economy Minister Tigran Khachatryan said at a press conference on Friday that of this sum 93 billion drams (over \$190 million) have been allocated through banks in the forms of loans.

"We decided to focus on specific issues of each sphere and to direct funds of support for targeted solutions to emerging or existing and expected issues," the minister said.

Earlier this week the government approved two more coronavirus aid packages targeting sectors most affected by the pandemic. Under these programs assistance will be given to the spheres of tourism and agriculture.

Khachatryan said that the government's support for the tourism sector, which is facing problems all over the world due to the coronavirus pandemic, as well as related areas, including the hotel business and public catering, will be aimed at preserving jobs.

"We are dealing with a situation where companies see their turnover reduced by more than half. On the other hand, in this situation they want to save jobs and keep workers who are part of their workforce," the minister said.

Under this program monthly support will be provided to companies with at least three employees. Those companies that have retained at least 70 percent of their personnel during the pandemic will receive from the government a full salary of every third employee. Otherwise, the government will subsidize the salary of every fourth employee.

"This is a very good message for

businesses that if they are at the threshold of having retained 70 percent of their personnel they may hire new employees and receive government support for 33 percent instead of 25 percent of their payroll. So, they will be able to offset a significant part of additional financial expenditures for expanding staff or increasing salaries through government support," Khachatryan said.

Under the other program approved by the government this week assistance will be provided to grape purchasing companies and farmers. Because of the pandemic consumption of wine and brandy has fallen, leaving wine and brandy producers with less revenue. Assistance under this program will be provided in the form of interest-free loans to farmers who sell grapes to wineries and brandy-making companies.

According to the minister, there is no cap on the money provided for pandemic relief and stimulus programs. "We have not reached a point where we can say that if this limit is exceeded we will not provide support," he said.

He said that the government will soon announce new programs of support to exporters and companies that plan to be technically reequipped.

Former Yerevan Mayor Linked To Large-Scale Money Laundering Case

Armenia's National Security Service (NSS) has opened a criminal case into what it says was a case of large-scale money laundering allegedly involving former Yerevan mayor Gagik Beglaryan.

According to the NSS, Beglaryan is suspected of involvement in illicit property deals in 2009 when he served as Yerevan mayor as a result of which the municipal budget lost 235 million drams (over \$482,000).

Beglaryan, a former member of ex-President Serzh Sarkisian's Republican Party of Armenia, in March was already charged with corruption in connection with illegal privatization of municipal buildings, including kindergartens.

The NSS statement also said that although a Yerevan court has allowed investigators to arrest Beglaryan, the latter is not in Armenia and has been put on the wanted list.

Beglaryan's lawyer Hrant Ananyan told RFE/RL's Armenian Service (Azatutyun) on Tuesday that his client was "surprised" by the announcement

of a new criminal case. He said they were not aware of the case.

"As Mr. Beglaryan's lawyer, I have no information about this case. Mr. Beglaryan has not received any notification regarding this case either. We learn about it from the media," the lawyer said.

The former mayor's legal representative stopped short of commenting on the case in detail yet, but said that as an expert he saw no grounds to

European Bank Divests From Amulsar Mining Project

YEREVAN -- Amid ongoing disputes and heavy opposition by local residents blocking the mining activities at the Amulsar mountain, the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), has announced, that they will no longer provide funding to Lydian International's controversial gold mining project, which experts say, will destroy the area's ecosystem.

The EBRD, based in London, has provided funding for Lydian's exploration, drilling and environmental studies for the \$400 million gold mine since 2009. According to ELARD, an independent third party auditing firm, the environmental impact assessment provided by Lydian last year, was incomplete and therefore a final determination could not be made on whether the mining should resume.

Fidanka McGrath, EBRD policy

officer at CEE Bankwatch Network stated that the EBRD owed the public an official apology for their involvement in the project and called Lydian's recent provocation of local protesters as "despicable," and a stain on the bank's reputation.

Although local residents and environmental activists have held peaceful protests at the Amulsar site for over 2 years now, Lydian increased its security against protesters in the last week, leading to wide-scale arrests of protesters by Armenian law enforcement both at the site and in front of government buildings in Yerevan.

The Armenian government has not yet released an official statement on whether the project will continue. As of now, over 27 thousand people have signed a Change.org petition demanding closure of the mine.

Universities In Armenia To Reopen In September, Education Minister Says

Armenian universities closed because of the coronavirus pandemic in March will reopen their doors to students next month, Education Minister Arayik Harutiunyan has said.

Harutiunyan made the announcement after a meeting on August 17

of senior government officials who are coordinating the response to the coronavirus pandemic.

Harutiunyan added that university classes for freshman students will open on September 1, while all others will start on September 15.

"Universities themselves will decide on how to organize courses, including a hybrid way that will allow online learning. Universities will publish details on their websites and will provide additional information about their curricula," Harutiunyan said in a Facebook post.

Last week, Harutiunyan announced that classes in all secondary schools in Armenia as well as in voca-

link Beglaryan to any money-laundering crime.

Ananyan said that Beglaryan is still receiving treatment abroad, with-

tional training colleges, music, and art schools will begin on September 15.

He stressed that all educational establishments must comply with sanitary and hygienic rules set by the government.

All schools, universities, and other general education institutions in Armenia have remained closed since the beginning of the coronavirus pandemic in March when they switched to distance learning to ensure the continuity of the educational process.

The current state of emergency in Armenia ends on September 11. The government has indicated that it will not extend it unless the coronavirus situation takes a turn for the worse.

out specifying his whereabouts. He found it difficult to say when the former Yerevan mayor plans to return to Armenia.

AEBU Announces Its 2020-2021 Scholarship Fund Awardees

PASADENA - The Armenian Educational Benevolent Union (AEBU) Scholarship Fund Committee proudly announces its 2020-2021 award recipients.

AEBU Southern California Chapter grants annual scholarships to undergraduate students of Armenian descent, enrolled at an accredited four-year university across the United States. This year, the AEBU Scholarship Fund Committee was very pleased to have received a big pool of applications from highly qualified candidates. Faced with the pleasant challenge of going through dozens of deserving applications, the review committee decided to award six individuals instead of five, to receive the \$1500-award in recognition of their academic excellence and community engagement.

Due to COVID-19 social distancing restrictions, the planned award banquet will be replaced by a digital broadcast. "We are very happy to have had the opportunity to learn about our promising and talented young Armenians from all over the United States," said Vasken Khodanian, Chairman of the AEBU Scholarship Fund Committee. "We are very proud of their achievements and community service. We wish them all continuous academic success, bright professional future, and humility in serving humanity."

The AEBU 2020-2021 Scholarship Fund's awardees are:

SERA AINTABLIAN - Pasadena, CA

Sera Aintablian has been a long-

time member of the St. Gregory Armenian Apostolic Church in Pasadena, AGBU Girl Scouts, Nor Serout Armenian Folk Dance Group, and organizations within her local community. She leads weekly Armenian lessons at the church's Sunday School and was actively involved in organizing a book drive to benefit the only Armenian school in Fresno, California by donating more than 300 books in Armenian. Sera will be attending UCLA, majoring in Microbiology, Immunology, and Molecular Genetics (MIMG).

ARMAN GHAZARYAN - Glendale, CA

Arman Ghazaryan was born in Armenia where he was engaged in programs to help children with leukemia and other blood diseases, provided tutoring and support to children at Nubarashen boarding school and the Tigranashen community school located in the bordering area with Azerbaijan. After completing his first quarter at UCLA in 2016, Arman was called up to active military duty in Armenia. He is now back and ready to resume his studies at UCLA, majoring in Business Economics, with a minor in Statistics.

ALEXANDRA KASPARIAN - East Williston, NY

Alexandra Kasparian is majoring in Biology at Lafayette College on the East coast with the goal of becoming a Pediatric Nurse Practitioner.

Alexandra has been involved in local youth organizations like AYP, ACYOA, Camp Haiastan and her church's basketball team. She has also

been active in leading roles in several campus organizations. And most importantly she's the founder and president of the Armenian Student Association at Lafayette.

DANIELLE KURKJIAN - Altadena, CA

Danielle Kurkjian is an undergraduate student at San Diego State University studying for a bachelor's degree in nutrition and planning to receive her master's degree in Dietetics.

Danielle has joined multiple organizations for promoting Armenian culture and organizing fundraisers to benefit Armenian families in need. Danielle has also volunteered to serve the homeless within her local community. At SDSU, she became a member of the ASA, to help Armenian students on campus, encourage their educational goals, and create a network for building relationships that could support them through their professional lives.

EDGAR SAHAKIAN - Glendale, CA

Edgar Sahakian will start his first year at University of California, majoring in Biology, with a minor in Armenian Studies.

Having lost his father, Edgar focused on his studies, and found strength in community involvement and performing arts. He's an alumnus of and a volunteer at the Lark Musical Society. Edgar was recognized by the Glendale Board of Education and the Committee for Armenian Students in Public Schools. He received the Michael F.

Escalante and Top Student Awards, respectively.

MARK TOPOOZIAN - Fresno, CA

Mark Topoozian is majoring in Biology at the UCLA and preparing for medical school.

Mark grew up engaged in numerous programs benefiting the Armenian and local communities.

He served on the Chamber of Commerce Junior Board of Fresno, learning about local politics and business. During a visit to Armenia with his family, Mark was involved in philanthropic services to assist people in the poor villages, building a house through Knights of Vartan Fuller Center, and delivering sporting apparel to the village of Darbnik using proceeds from Farmer's Market he organized in Fresno. This year, Mark was nominated by the Leukemia and Lymphoma Society as Student of the Year and honored at the Fresno Metro Ministry's annual banquet for initiating and directing the Food Recovery Program.

Rep. Dina Titus Cosponsors H. Res. 452

WASHINGTON, DC -- On August 14, 2020, Rep. Dina Titus (D-NV) co-sponsored H. Res. 452, the United States-Armenia Strategic Partnership Resolution, which welcomes Armenia's 2018 peaceful and democratic political transition, praises the U.S.-Armenia strategic partnership, and calls for upgraded bilateral cooperation on shared political, economic, military, and development challenges.

H.Res.452, a bipartisan legislation spearheaded by Rep. Frank Pallone (D-MA) and supported by the Congressional Armenian Caucus, is actively advocated by the Armenian Council of America (ACA).

"We thank Rep. Titus for co-sponsoring this important legislation," said ACA Board Chairman Sevak Khatchadorian "In spite of these unprecedented times, we are confident that more Representatives will soon support H. Res. 452 leading to its

passage in the House of Representatives."

With Rep. Titus' support, the measure currently has 45 co-sponsors.

Contact your U.S. Representative and urge them to cosponsor this important resolution <http://myreps.datamade.us>

Turkey Reacts Angrily to Armenia

Continued from page 1

sions from history. On this occasion, Turkey would also like to remind that, with all its means and capabilities, it stands by brotherly Azerbaijan," he concluded.

Earlier last week Armenia and Turkey exchanged acrimonious remarks on the centennial of the Treaty of Sèvres, a post-World War I document viewed differently from Yerevan

and Ankara.

The 1920 treaty signed between the Allies of World War I, a coalition led by France, Britain, the United States and others on the one side, and the Central Powers, including the Ottoman Empire, on the other was never ratified by Turkey. If implemented, it would, in particular, have given Armenia a much larger territory than it had, including access to the Black Sea.

Peace Can't Be Achieved

Continued from page 1

And the conflict started from this moment," he stressed.

He added that "the Armenian position is not nationalistic, because Armenians of Nagorno Karabakh are under existential threat."

Regarding the mid-July deadly fighting at the Armenian-Azerbaijani border, Pashinyan said: "Azerbaijan started a military attack against Armenia. It wasn't a separate action. For a long time the Azerbaijani president has developed a bellicose rhetoric, saying that he is going to solve the Nagorno-Karabakh conflict using military force. As a result of that bellicose rhetoric the Azerbaijani government is facing the challenge to explain to their own society why they couldn't solve the Nagorno-Karabakh conflict through force."

Asked which way he's going to take the country, given that Armenia is in a tough neighborhood, the Prime Minister said: "Russia is our strategic partner in terms of security. We are members of the Eurasian Economic Union, and we have Comprehensive and Enhanced Partnership Agreement with the EU, and the latter is our main partner in our reforms agenda."

At the same time, he said, we have good cooperation with NATO and participate in peacekeeping missions in Afghanistan, Lebanon and Kosovo.

"We also have good relations with Iran and we are doing our best to keep

our good relationship with the United States. We are fully devoted to our international commitments," PM Pashinyan stated.

Responding to a question about Coronavirus pandemic in Armenia, Pashinyan disagreed with accusations that his government's handling of the pandemic was a failure, saying it was still too early to draw conclusions and make assessments.

"I think it is too early to have conclusions because unfortunately the pandemic is an evolving situation all over the world," Pashinyan stated.

He said that the Armenian government's strategy on tackling the pandemic was designed appropriately for the country. "Let's make a conclusion when globally the pandemic would be defeated", he said.

When asked why he was seen without a mask at a banquet in Nagorno-Karabakh in the midst of the epidemic, while he personally shamed citizens for not observing the mask regime, Pashinyan said that he followed the rules of the territory where the reception was held.

"On that day, we acted in accordance with the rules that existed in Nagorno-Karabakh," the Prime Minister said.

Pashinyan, other high-ranking officials of Artsakh and Armenia were seen without masks on the May 21 open-air banquet in the Nagorno-Karabakh capital of Stepanakert after the inauguration of the newly elected President Arayik Harutyunyan.

Dr. Ohannes Kiliçdagi Named as the 17th Kazan Visiting Professor in Armenian Studies at California State University, Fresno

FRESNO -- Dr. Ohannes Kiliçdagi has been named as the 17th Henry S. Khanzadian Kazan Visiting Professor in Armenian Studies for the Fall 2020 semester at Fresno State. Dr. Kiliçdagi is a 2014 graduate of Bogaziçi University in Istanbul, where he completed a Ph.D. titled “Socio-Political Reflections and Expectations of the Ottoman Armenians after the 1908 Revolution: Between Hope and Despair.”

Dr. Kiliçdagi was the Nikit and Eleanora Ordjanian Visiting Professor at Middle Eastern South Asian and African Studies (MESAAS) at Columbia University for Spring 2020. He was accepted between 2017 and 2019 as a post-doctoral fellow by the Center for Middle Eastern Studies at Harvard University and completed a pre-doctoral fellowship (2011-2012) at the Armenians Studies Program, University of Michigan, Ann Arbor.

Dr. Kiliçdagi will teach a course on “Awakening, Death, and Survival: The History of Ottoman Armenians in Modern Times” during the Fall 2020 semester. The course will follow the trajectory of Armenians in Ottoman-Turkish society from the early nineteenth century to the present. The history of Armenians in the late Ottoman Empire is a tale of ebb and flows, hopes and frustrations. Their history in modern Turkey, on the other hand, is about the struggle to survive and silent resistance to complete disappearance. This course examines this oscillating history between hope and despair and their effort to exist in their homeland, and in this struggle how they invented the ‘third way’ of being Armenian in Turkey, besides in the Diaspora and in the nation state, Armenia, Soviet or not.

While at Fresno State, Dr.

Kiliçdagi will give three public lectures, the first one on “Living Together Requires Dying Together”: Conscription of Armenians into the Ottoman Army after the 1908 Revolution.” It will take place virtually on Friday, September 18. The talk will be about how Armenians, along other non-Muslims started to be enlisted into the Ottoman army and served there as soldiers and officers after the 1908 Revolution, and the restoration of the constitution and parliament.

Dr. Kiliçdagi’s special interests are the history of non-Muslims in the Ottoman Empire and Turkey, intercommunal relations in multi-ethnoreligious societies, citizenship and minorities, the history of citizenship and military service, historical sociology, and the philosophy of history. He has been writing a column in Agos, an Istanbul bilingual weekly Armenian newspaper established by Hrant Dink and his friends, since 2011.

For information about Dr. Kiliçdagi’s lectures please follow Armenian Studies on its Facebook page, @ArmenianStudiesFresnoState.

Dr. Christina Maranci to Speak on “Ani Cathedral, its Sculpture, and its Inscriptions”

FRESNO — Dr. Christina Maranci, Arthur H. Dadian and Ara T. Oztemel Associate Professor of Armenian Art Department of Art History at Tufts University, will give a virtual presentation on “Ani Cathedral, its Sculpture, and its Inscriptions Revisited” at 7:00PM on Thursday, September 3, 2020. The presentation is part of the Fall 2020 Lecture Series of the Armenian Studies Program and is supported by the Leon S. Peters Foundation. All Lecture Series events will take place online, and not face-to-face, through the Fall 2020 semester.

Ani Cathedral is one of the most famous monuments of Armenian architecture, and indeed, of world architecture. But there is still much to be learned about it. This lecture gives an overview of the building, the way it has been studied, and poses some new questions. Building on my recent discoveries of the frescoes in the sanctu-

ary, Dr. Maranci will focus on the architecture, inscriptions, and sculpture of the exterior.

Dr. Christina Maranci is Chair of the Department of Art History of Tufts University. She graduated from Princeton University with a dissertation on Medieval Armenian Architecture in Historiography: Josef Strzygowski and his Legacy. She is the author of *The Art of Armenia: A Critical Art History of Ancient and Medieval Armenia*, with a concluding chapter on cultural heritage (New York and London: Oxford University Press, 2018) and *Vigilant Powers: Three Churches of Early Medieval Armenia* (Turnhout: Brepols, 2015). She has published numerous articles and essays on Armenian art.

The lecture will be on Zoom Conference, and registration is required. Use this link to register: <https://bit.ly/armenianstudiesmaranci>.

‘100 Years From Home’ Airing September 1 on PBS SoCal

LOS ANGELES—Lilit Pilikian’s parents would’ve never met, and a new family and generation would’ve never formed, had her ancestors not been targeted and forced to flee their homeland during the Armenian Genocide in the early 20th century.

Pilikian came to the grim realization that the systematic killings of her people is a reason why she is alive today, and embarked on a storytelling journey that has led to “100 Years from Home,” a documentary that makes its broadcast premiere on PBS SoCal on Tuesday, September 1 at 8:30 p.m. PT.

“100 Years from Home” is a vivid portrait of an American woman grappling with questions about cultural identity, intergenerational trauma, family, survival, and finding her place in her community and the world as an Armenian.

The film was nominated for “Best Documentary” at the 2019 Arpa International Film Festival in Hollywood, Calif. where it premiered to a sold-out screening.

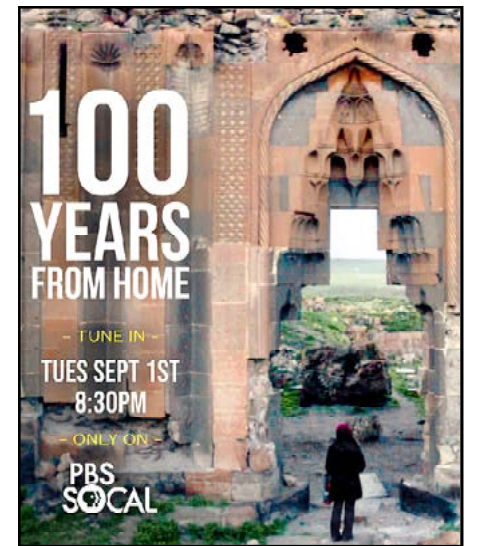
The picture follows Pilikian’s journey as she searches for her great-grandparents’ house in modern-day Turkey in the location of which they were forced to abandon over a century ago during the Armenian Genocide, which killed over 1.5 million Armenians during and after World War I.

The home’s blueprint was passed down from generation-to-generation until finally ending up in the hands of Pilikian. On the eve of the 100th anniversary of the Genocide on April 24, 2015, Pilikian embarked on an emotional journey to Armenia and Turkey in search of the house with her filmmaker husband Jared White.

The harrowing-yet-hopeful documentary was produced by the duo and directed by White, a non-Armenian who offers a unique outsider’s perspective on the subject.

“My culture and identity is something I’ve always struggled with, and it’s probably something most people don’t even know about,” said Pilikian. “Jared and I were able to tell the ‘100 Years from Home’ story in a way that allows people who aren’t Armenian into this world.”

The husband and wife tandem had to balance their roles as a couple and filmmakers while they captured the intimate and painful story. Born in Los Angeles, which is home to one of the largest Armenian populations in the world, Pilikian never felt fully at home as an Armenian or as an American. Her struggles are common among Ameri-

can-born children of immigrants.

Turkey’s continued denial of the Armenian Genocide also perpetuated that, and its lasting impact on the descendants of survivors is a sentiment that is shared from various sources throughout the film. “100 Years from Home” illuminates many of the complex issues that have led to the tensions that still exist today at the Armenia-Azerbaijan border, as evidenced by recent crossfire between both countries. This state of affairs caused apprehension for Pilikian to enter Turkey, where hatred of Armenians is still very common today. The film also sheds light on the United States’ role in providing humanitarian relief during the Genocide, just as they subsequently refused to officially recognize it as a genocide for the next century.

“I knew we would be mining some very difficult topics, and I wanted to be able to support Lilit in this emotional exploration,” said White.

“Confronting these issues that I often avoided while growing up was difficult for me, but ultimately cathartic,” said Pilikian. “The experience of making this film really brought the two of us closer together.”

The documentary features interviews with luminaries like Reddit co-founder Alexis Ohanian, historian and UCLA professor Richard Hovannisian, social critic Vahe Berberian, documentarian Carla Garapedian, Archbishop Pargév Martirosyan of the Armenian Apostolic Church, and Armenian studies scholar Shushan Karapetian.

While “100 Years from Home” deals with weighty issues, in the end, the story is a hopeful one. Pilikian comes away from the experience with a much stronger sense of herself and her heritage. “I became more comfortable in my own skin, in my own story,” said Pilikian. “I realized I’m not alone in this.”

Aliyev Complains to Putin

Continued from page 1

supplies to Armenia raise “serious concerns and questions among the Azerbaijani public.”

The Kremlin also issued a statement on the August 12 telephone conversation between Putin and Aliyev, but it did not mention the discussion of the issue of military supplies.

“The presidents discussed regional issues within the context of the

tension along the Armenian-Azerbaijani border in July. The Russian side stressed the inadmissibility of any action that would lead to the escalation of the situation,” the Kremlin said in its statement.

Armenia hosts a Russian military base and is a member of the Collective Security Treaty Organization that entitles it to receive armaments from Russia at knock-down prices.

Յեղափոխութեան Քննարկումը եւ Լիբանանեան Տագնապը

Ծ.Խ. Օգոստոս4-ին Պեյրութի ահաւոր պայթումը եւ Լիբանանի ապագային մասին հարցադրումներու հեղեղը, առիթը հանդիսացան մեր արխիւի մէջէն դուրս հանելու 44 տարիներ առաջ մեր գրած մէկ յօդուածաշարքը, խորագրուած՝ «Յեղափոխութեան քննարկումը եւ Լիբանանեան Տագնապը», որ յաջորդական 6 թիւերով լոյս տեսած էր Պեյրութի «Արարատ» օրաթերթին մէջ, 1976-ի Փետրուար-Մարտ ամիսներուն: Յօդուածաշարքի վերջին թիւով մենք կը ներկայացնէինք մեր խորհրդածութիւնները, որ ի՞նչ հիմքերու վրայ կարելի պիտի ըլլայ կառուցել ապագայ Լիբանանը: «Մասիս»-ի այս եւ յաջորդական թիւերով պիտի վերատպենք այդ յօդուածաշարքը, որմէ ետք պիտի տանք մեր ներկայի խորհրդածութիւնները:

ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ՂԱԻԹԵԱՆ

Ինը ամիսներէ ի վեր շարունակուող տագնապը վերջ գտած է: Ներկայի անցուղարձերը գէթ, այդ համոզումը կը գոյացնեն մեր մէջ: Զէնքերը լուծ են ու քաղաքական լուծում մը ստրագրուած է: Եւ սակայն, իր ղեկավարութեան ու ապագայի հանդէպ այն անվստահութեան զգացումը, որ զարգացաւ քաղաքացիին մէջ այս ինը ամսուայ կռիւներուն ընթացքին, մասամբ կը յարատեւէ: Ասոր համար է որ Լիբանանի ղեկավար շրջանակները կը փորձեն գտնել այնպիսի պատճառներ, որոնք արդարացնեն այս ինը ամսուայ խելագար տագնապը: Եւ այս ժողովուրդը, որ ահաւոր կորուստներու ենթարկուեցաւ, կ'ուզէ լուսաբանուիլ, ու գիտնալ այս տագնապին տուն տուող պատճառները: Որովհետեւ միայն այդ ժամանակ է որ ան իր մէջէն դուրս պիտի նետէ իր մօտ գոյացած վախի ու անվստահութեան զգացումը եւ ձեռնարկէ նոր Լիբանանի կերտումին: Ներկայ յօդուածաշարքը այս նպատակը ի մտի ունի: Մեր յօդուածաշարքին Ա. մասով պիտի փորձենք քննարկել Յեղափոխութեան ինքնութիւնը, աչքի առջեւ ունենալով բելժիկեան պատերազմները (Ն.Ք. 5րդ դար), Անգլ-իռլանդական Յեղափոխութիւնը (1640) ԱՄՆ-ի Յեղափոխութիւնը (1775-83) եւ քաղաքացիական պատերազմը (1865-69), Ֆրանսական մեծ Յեղափոխութիւնը (1789) եւ Ռուսական Յեղափոխութիւնը (1917) ու պիտի փորձենք գտնել որոշ հասարակ յայտարարներ, թէ ի՞նչ են յեղափոխութեան մը ծագման պատճառները, թէ ինչպէ՞ս կ'ընթանայ ան, եւ թէ ո՞ւր կը վերջաբանուի: Ապա յօդուածաշարքին Բ. մասով, պիտի փորձենք, հիմնուելով Ա. մասին եւ Լիբանանի ու Միջին Արեւելքի ներկայ ու մօտիկ անցեալի անցուղարձերուն վրայ, որոշ չափով յատկացնել մեր բոլորած տագնապը: Իսկ վերջապէս, Գ. մասով, պիտի նշենք ապագայ Լիբանանի մը կերտումին նպաստող գլխաւոր հիմքերը:

Ա. Յեղափոխութեան Քննարկումը Ի՞նչ է Յեղափոխութիւնը «Յեղափոխութիւն» բառը, ժողովրդային գործածութեան մէջ կը ստանայ տարբեր նշանակութիւններ, ինչպէս ապստամբութիւն, պետական հարուած, քաղաքացիական պատերազմ, ազատագրական պայքար եւ այլն: «Յեղափոխութիւն» բառը ինքնին, միշտ ալ մեծ դժուարութեան մատնած է բոլոր անոնք, որոնք փորձած են անոր տալ կարճ ու յստակ նշանակութիւն մը: Մի քանի նախադասութիւնով կրնանք ըսել թէ յեղափոխութիւնը «յանկարծակի փոխանակումն է խմբակի մը, որ պատասխանատու է վարելու հողային քաղաքական ամբողջականութիւն մը, տարբեր

խմբակի մը կողմէ», չմոռնալով որ այս երկու խմբակներն ալ նոյն ընտանիքի անդամներ են, այսինքն՝ մէկ ազգի, որովհետեւ հակառակ պարագային յեղափոխութիւնը կը ստանայ տարբեր անուանարկումներ ինչպէս ազատագրական, ինքնորոշման պայքար եւ այլն: Ուրեմն այս յեղափոխութիւնը կրնայ տեղի ունենալ յեղաշրջումով մը եւ կամ պետական հարուածով մը: Եւ սակայն յեղափոխութիւնը, խմբակներու փոխանակումէն աւելի, ինչպէս կը հաստատէ Սիկմընտ Նիւման, հիմնական փոփոխութիւնն է «քաղաքական կառուցներու, ընկերային կառուցուածքին, տնտեսական սեփականութիւններու եւ ընկերային կարգ ու սարքին վրայ տիրապետող մտայնութեան, յայպիսով նշելով մեծ ընդհատում մը զարգացման շարունակման ճամբուն վրայ»:

Յեղափոխութեան Կանխանշանները

Ի՞նչ են այս կանխանշանները, որոնք կրնան տանիլ դէպի յեղափոխութիւն:

ա.) Անկանոնութիւն ու Անօրինութիւն: Այս ըսելով չենք ուզեր հաստատել թէ ուր որ անկանոնութիւն կայ, հոն Յեղափոխութիւն պիտի ծագի, որովհետեւ անտրամաբանական է գտնել ընկերութիւն մը ուր անկանոնութիւններ չըլլան: Այլ՝ ըսել կ'ուզենք պետական կառուցի տկարութիւն, ըլլայ ան քաղաքական եւ կամ տնտեսական գետնի վրայ: Ուրեմն, երբ կառավարական կառուցը անկարող է ժողովուրդի մեծամասնութեան գոհացում տալու, եւ ժողովուրդը կը գիտակցի ասոր ու կը սկսի պահանջել ապա այդ ժամանակ յեղափոխութիւն մը շատ ակնկալելի կը դառնայ:

բ.) Մտաւորականութեան Դիրքը: Երբ մտաւորականութիւնը կառավարութեան դէմ կողմ կը ճշդէ ու իր դժգոհանքը բաց է ի բաց կ'արտայայտէ, ըլլայ ան մամուլով եւ կամ գործնական գետնի վրայ ցոյցերով, դասադուլով եւ այլն) այս կը նշանակէ թէ երկիրը կը գտնուի յեղափոխական մթնոլորտի մէջ եւ Յեղափոխութիւն մը կրնայ ծագիլ նամանակաւ երբ անոնց զաղափարները արտայայտուին ճիշդ ժամանակին ու միջավայրին: Օրինակի համար, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան նախօրեակին, մտաւորականութիւնը ըլլայ ճաշատեղաններու ընթացքին եւ կամ թատրոնի բեմերէն, անվերջ կը քննադատէր կառավարութիւնը ու անոր մաս կազմող բոլոր այն քաղաքագէտները որոնք ժառանգականօրէն այդ պաշտօնին ու վարկին տիրացած են, եւ ոչ թէ իրենք արժանիքներուն շնորհիւ: Ասոնցմէ Պօմպոն չէ, իր «Ֆիկարօի ամուսնութիւնը» բիւսին մէջ Ֆիկարօի բերնով կը հարցնէ Կոմս Ալմալիվայի, «Ի՞նչ ըրած ես դուռն այսքան բարիքի

փոխադարձ» ու կ'աւելցնէ «Դուռն ծնուելու հոգը առած ես»: Եւ կամ ուրիշ տեղ մը կ'ըսէ. «պաշտօնին համար հաշուապահ մը պէտք էր պարող մը նշանակուեցաւ»: Ուրեմն երբ այս իրականութիւնները ժողովուրդին բացայայտ կը դառնան, որոշ է որ անոնց մէջ պիտի արթնան խաբկանքի ու ատելութեան զգացումներ, որոնք կը կազմեն Յեղափոխութեան կանխանշաններու շղթային երկու օղակները:

գ.) Դասակարգային հակամարտութիւն: Ինչպէս գիտենք, գրեթէ ամէն երկրի մէջ գոյութիւն ունի դասակարգային խրամատ մը: Երբ այս խրամատը կը սկսի լայնանալ, անշուշտ ի վնաս «վարի դասին», ապա մեծ դժգոհութիւն մըն է որ յառաջ կու գայ եւ որ իր կարգին կը նպաստէ Յեղափոխութեան: Իսկ երբ «վերի դասի» կարգ մը անձեր կը կենան «վարի դասի» պահանջներու կողքին, ապա կացութիւնը շատ աւելի ծանրակշիռ կը դառնայ: Ինչպէս Պրինթոն կ'ըսէ «այնպէս կ'երեւի, թէ կարող մարդիկ կը ծնին խոնարհ դասակարգին մէջ, եւ այսպիսի մարդոց ինչպէս եւ դժգոհ մարդոց մէկտեղումը կրնայ ըմբոստ ու յեղափոխութեան պատրաստ հաւաքականութիւններու մատակարարել հրաշալի առաջնորդներ»: «Քատրեբու» շրջագայութիւնը պէտք չէ ճնշուի, շատ մը մարդիկ կը մտածեն, թէ իրենց առիթը տրուած չէ կամ զլացուած է, ցոյց տալու իրենց իսկական ինքնութիւնը: Այսպիսի տիպարներ շատ կան, որոնց, Յեղափոխութիւնը մէջտեղ կը բերէ: Կան նաեւ հարուստ մարդիկ, որոնք խօսք եւ ուժ (ազդեցութիւն) չունին եւ այսպիսի ժամանակներու կը սպասեն կարենալ ուժի տիրանալու ու իրենց խօսքը ըսելու համար:

Ուրեմն այս երեք կէտերը կը կազմեն Յեղափոխութեան մը գլխաւոր կանխանշանները: Անշուշտ կան շատ մը ուրիշ կէտեր, որոնց մէկտեղումը յառաջ կը բերէ Յեղափոխութիւն մը: Օրինակ՝ կառավարութեան թոյլտուութիւնը որոշ հատուածի մը նկատմամբ ընդդէմ ուրիշին, ընկերատնտեսական դժուարութիւններ, իշխողին հանդէպ անվստահութիւն, խաբկանքի զգացումը կարգ մը հատուածներու մօտ թէ իրենք ուրիշներու վայելած դիւրութիւններէն զուրկ են, ընկերային խտրութիւն, կարող ու տաղանդաւոր մարդոց անտեսում եւ այլն: Այս բոլորին վրայ կու գայ աւելնալու վարձատրութեան գաղափարը, որ մեծ դեր կը խաղայ մարդու կեանքին մէջ: Օրինակ երբ անձ մը շակերտ մըն է, իր վարձատրութիւնը իր նիշն է, կամ

երբ մէկը պաշտօնեայ մըն է, իր վարձատրութիւնը իր աշխատավարձն է: Այս վարձատրութիւնն է որ, միացած ապագայի հանդէպ լաւ յոյսերով, մարդու մոռցնել կու տայ իր առօրեայ դժուարութիւնները ու ան անտրտուն կ'աշխատի: Սակայն երբ այս վարձատրութեան չափանիշը կը խախտի, ապա հոն է որ դժուարութիւնները կը սկսին: Երբ ուսուցիչը կը զլանայ աշակերտին տալ անոր արժանիշը եւ կամ գործատէրը արդարօրէն չի վարձատրեր իր պաշտօնեան, ապա յստակ է որ անոնք ձեւ մը պիտի փնտռեն յայտնելու համար իրենց դժգոհութիւնը: Ուրեմն երբ այս դժգոհութիւնը արտայայտուի հատուածի մը (կամ հատուածներու) կողմէ, ապա ան կը ստանայ Յեղափոխութիւն անուանարկումը:

Ա) Հաւասարութեան փափաքը խմբակի մը մօտ որ ինքզինք խորուած կը զգայ:

Բ) Վախը խմբակի մը մօտ որ սխալ ճամբու մէջ է ու կը վախնայ հակադարձութենէ, ուստի եւ կը փորձէ ինք նախադարձակ ըլլալ:

Գալով Պղատոնի ան կը նշէ գերհարստութիւնը եւ գեր թշուառութիւնը որէս պատճառներ, ու կ'աւելցնէ «Երբ քաղաքի մը կը զգայ թէ օրէնքի խախտում մը տեղի կ'ունենայ իր երկրին մէջ եւ կը գիտակցի թէ ինք կարողութիւնը ունի այդ մէկը սրբագրելու, ուստի ան իրաւունք ունի այդ վարչակարգին դէմ ելլելու»:

Յեղափոխութեան Ծագումը

Հիմա որ ակնարկ մը նետած եղանք յեղափոխութեան կանխանշաններու վրայ, անցնինք անոր ծագման: Ինչ բանն է որ այս կանխանշանները կը դադրեցնէ կանխանշան ըլլալէ ու կը ծագեցնէ յեղափոխութիւնը: Արդեօ՞ք կարելի է գուշակել այս փոխանցման ճիշդ ժամանակը: Ըստ Պրինթոնի, հոս գլխաւոր երկու կարծիքներ կան: Առաջինը կը կոչուի դիպուածի դպրոցը, որ յեղափոխութիւնը կը նկատէ բնական ու վայրի աճ մը, որուն տունկերը ցանուած կ'ըլլան բռնապետութեան ու ապականութեան հոգին մէջ, եւ որուն զարգացումը կարեւոր է իրմէ դուրս գոյութիւն ունեցող ուժերէն, այլ խօսքով՝ մարդկային կարողութենէ վեր է: Իսկ երկրորդը կը կոչուի Դաւի դպրոցը, որ յեղափոխութիւնը կը նկատէ «ստիպողական ու արուեստական աճ, որուն տունկերը հոգատարութեամբ ցանուած են հոգին մէջ, մշակուած ու հակուած պարտիզպան յեղափոխականներու կողմէ, որոնք զարտնօրէն կը մեծցնեն զայն հակառակ բնութեան ուժերուն»:

ՄԴՎԿ-ի
Խորհրդատուական Գրասենեակ

**COVID-19
HOTLINE**

(888) 908-1887
contactus@aebu.org

ՄԴՎԿ Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմնի նախաձեռնութեամբ ու համագործակցութեամբ Հայկական Կրթական Բարեսիրական Միութեան (ՀԿԲՄ) եւ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի (ՀԱԽ) կը յայտարարէ որ «բորոնա» ժաիրի ստեղծած տագնապալի վիճակին բերումով կեանքի կոչած ենք յատուկ գրասենեակ մը:

Սոյն գրասենեակը խորհրդատուական ծառայութիւններ պիտի տրամադրէ պետական եւ այլ նպաստներէն օգտուելու կարելիութիւններուն մասին, որպէսզի Հայ քաղաքացիները կարողանան որոշ չափով յաղթահարել սոստեսական դժուարութիւնները:

Խորհրդատուութեան եւ օժանդակութեան համար կարելի է դիմել հեռաձայնելով հետեւեալ թիւին. 888-908-1887
Կամ. contactus@aebu.org

Անահիտ Աղաբեկեան. Սոցիալական Պատմութիւն եւ Կատարուած Աշխատանքներ

ԻՄ ՔԱՅԼԸ հիմնադրամբ, «Վորլդ Վիժն Հայաստան»-ի հետ իրականացնելով «աղքատութեանն փոխադրելու յաղթահարման» (ԱՓՀ) ծրագիրը, որի համաձայն սոցիալական աշխատանքն իրականացնում է Վորլդ Վիժնը, իսկ ռեսուրսները տրամադրում է Հիմնադրամբը, 2019 թ. Յուլիսի կարիքների գնահատման նպատակով այցելեց Անի Աղաբեկեանին: Վերջինս Հիմնադրամբին դիմել էր բնակարանի վարձակալութեան գումարի տրամադրման խնդրանքով՝ նշելով, որ ապրում է սոցիալապէս ծանր վիճակում եւ յղի է: Անահիտին առաջարկուեց դառնալ նշուած սոցիալական ծրագրի շահառու, որով ընտանիքի համար կազմուեց հետեւեալ Անհատական զարգացման ծրագիրը (ԱԶԾ)՝ Անահիտի եւ ամուսնու համար աշխատանքների որոնում, բնակարանի 4 ամսուայ վարձակալութեան գումարի տրամադրում՝ մինչեւ Անահիտի 3-րդ երեխայի ծննդեան պետական միանուագ գումարի ստացումը, լուացքի մեքենայի տրամադրում, երեխաներին հագուստի եւ մանկական կերի տրամադրում, խնայողութիւններ կատարելու հմտութիւնների զարգացման դասընթաց, քեռուն յանձնուած ծնողական տնից մասնաբաժին ստանալու համար իրաւաբանի տրամադրում:

Հիմնադրամբ սեփական եւ բարերարի՝ նպատակային տրամադրած միջոցներով Անահիտին յատկացրեց բնակարանի վարձակալութեան՝ 2019 թ. մայիս, յունիս, սեպտեմբեր եւ հոկտեմբեր ամիսների գումարը:

2019 թ. Օգոստոսին Անահիտը մասնակցեց խնայողութիւններ կատարելու հմտութիւնների զարգացման դասընթացներին, որը կազմակերպել էր «Վորլդ Վիժն Հայաստան»-ը՝ ԱՓՀ ծրագրի շահառուների համար:

Նոյեմբերին Հիմնադրամբ տրամադրեց լուացքի մեքենայ, Դեկտեմբերին աւագ երեխայի ձմեռային հագուստ՝ կրթութիւնից դուրս չմնալու նպատակով, իսկ նորածնի ծնուելուց անմիջապէս յետոյ՝ նորածնի հագուստ:

Դէպքը նաեւ ուղղորդվեց «գիւակոնիալ» բարեգործական հիմնադրամբ:

Անահիտն այդ ընթացքում նաեւ դիմեց «Սօս մանկական գիւղեր» հայկական բարեգործական հիմնադրամբին, որն ընտանիքին ընդգրկեց «ընտանիքի ամրապնդման եւ մանկալքութեանն կանխարգելման» ծրագրում:

Անահիտի ընտանիքի համար Հիմնադրամբի կազմած Անհատական զարգացման ծրագրի շրջա-

նակներում, որը վարում էր «Վորլդ Վիժն Հայաստան»-ի սոցիալական աշխատողն, Անահիտը կանգ առավ տնային պայմաններում դասապատրաստման ծառայութիւն տրամադրելու վրայ, որի համար սոցիալական աշխատողի հետ միասին մշակուեց յայտարարութիւն, որը փակցվեց հասարակական վայրերում: Արդիւնքում Անահիտն ամառային ար-

ձակուրդներին ունեցավ երկու աշակերտ, սակայն վերջիններիս աւարտելուց յետոյ այլեւս չաշխատեց դիմողներ ունենալու ուղղութեամբ:

Սոցիալական աշխատողն ամուսնուն առաջարկեց տարբեր աշխատանքներ՝ բանուորի, մսի վաճառքի կէտում աշխատակցի եւ այլն, սակայն առողջական վիճակի եւ հեռաւորութեան պատրուակներով առաջարկները չընդունվեցին:

ԻՄ ՔԱՅԼԸ հիմնադրամբ, կատարելով անհատական զարգացման ծրագրով նախատեսուած սեփական պարտաւորութիւնների մեծ մասը՝ 2020 թ. Փետրուարին սոցիալական աշխատողի միջոցով Անահիտին տեղեկացրեց, որ նրա ընտանիքի հետ ԱՓՀ ծրագիրը չի շարունակուելու, քանի որ ամուսիններով չեն կատարում իրենց պարտաւորութիւնները եւ մշտապէս մերժում են հնարաւոր աշխատանքի առաջարկները՝ չցանկանալով աշխատել: Սակայն շեշտվեց, որ Հիմնադրամբ կը շարունակի զբաղուել ծնողական տնից մասնաբաժին ստանալու համար Անահիտին իրաւաբանական աջակցութիւն տրամադրելու հարցով, որն առկախուեց Արտակարգ

դրութեան պայմաններում կառուցաների գործունէութեան ժամանակաւոր կասեցման պատճառով: Այստեղ միջանկեալ նշենք, որ այս գործառույթին ավելի ուշ իր վրայ վերցրեց «սօս մանկական գիւղեր» հիմնադրամբը, որով ԻՄ ՔԱՅԼԸ հիմնադրամբի Ազժ-ն Անահիտի հետ ամբողջացավ ու ամփոփուեց:

2020 թ. Մարտին՝ համաժամարակի պայմաններում, Անահիտը կրկին դիմեց Հիմնադրամբին՝ ակնկալելով սննդի եւ բնակարանի վարձակալութեան գումարի տրամադրում, ինչը, սակայն, մերժուեց՝ համապատասխան ծրագրի բացակայութեան հիմքով:

Անահիտն ԱՓՀ ծրագրից դուրս մնալու պատճառով սկսեց իր դժգոհութիւնն արտայայտել ֆէյսպուքեան բազմաթիւ նամակներով՝ Հիմնադրամբի աշխատակիցների հասցէին թոյլ տալով կոշտ եւ վիրաւորական արտայայտութիւններ:

ԱՓՀ ծրագրի կասեցման պատճառները նախկին շահառուին կրկին բացատրելու նպատակով Հիմնադրամբը 2020 թ. Օգոստոսի 4-ին

Շար.ը էջ 17

THE TIME TO GIVE BLOOD IS NOW

STEP UP! GIVE LIFE...
CELEBRATE ARMENIA'S INDEPENDENCE
SAVE A LIFE. GIVE BLOOD!

Sponsored by

Armenian Educational Benovolent Union
Armenian Council of America
Gaidz Youth Organization

Conducted by

AEBU Center
1060 N Allen Ave, Pasadena, CA 91104

SUNDAY, SEPTEMBER 20, 2020

12:00 PM – 6:00 PM

Schedule your Appointment

Visit www.redcrossblood.org and enter sponsor code **AEBU**

For more information:
ACA @ 818.660.5142

Ճանապարհի Անցորդ

«Մի՛ հարցնեք, ինչ է, ուր է, ուրկե՛ կուգայ հայոց ոգին: Ինչպես արեւն է հուրհրուն, ինչպես կանաչն է դաշտերում, այ, ճիշտ այպես է, ամեն տեղ է հայու ոգին»

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

ՊՕՐՈՍ ԱՐՄԵՆԱԿ ԼԱԳԻՍԵԱՆ

Հայոց Մուսա Լեւոնի ճանապարհից եմ եկել, նրա քաղերի սիրանքների ոգու հուրն է հոսել սրտիս, նրա լեռների լանջերի անտառների սուսափիւնի, նրա հողի հպանքի, նրա ցորեանի արտերի ու պարտեզների կանաչ ծիփանքի, Հայկական Մովածոցից եկած զեփիւռի քնքանքից ժպտացող հասկերի սարսուռն է իջել սրտիս: Պոկեցին նրա հողից, սակայն նրա ոգին իմ հոգում, ես ջահել տղայ՝ այն ինձ հետ տարաջ հայոց վերանկախացած երկիր:

Հայկ Նահապետի ժառանգ թողած Մեծ ու Փոքր հայքերի մի փշուրի ճանապարհից եմ եկել: Արեւեցած կարօտով քայլել նրա հողին, Միհր սատուծով վարած ջահի արեւագանքների շողերի լոյսը իջել հոգուս խորաններ, հայոց քարացած սրտի՝ «Լեւոն Արեգածեմ» Արարատի ոգեղէն կրակի բոցերը վառել սիրտս, Արալի Գահ «Արագած»-ից եկած զեփիւռի համբոյրներից սարսուռացել, ցնծացել այգիների մայրացած ծառերին իջած ծիածանների հէքիաթից, հայոց շէնքերի մարդկանց հեւքից:

Ապուպապերիս ստուերների հետ քայլեցի արեւելեան կողմն հայոց աշխարհի ճամբաներով, նրա ռանչպարների հողին ընկած քրտինքի հատիկներից երեսս ցողեցի, նրա լեռների լանջերի ճամբաներում ձեռքերս թեւատարած արած արեւին, ցնծացել նրանց հայկեան ոգու արարման սքանչանքով: Նորէն տիեզերական ներուժ հոսել հայոց աշխարհին, զէնք են վերցրել, կուռ ելել դուշմանի դէմ, վռնտել նրա ուրուականը իրենց արեւելեան կողմն աշխարհից, հասել Մայր Արաքսի ափեր, իրենց զէնքերը հովացրել նրա ջրերում, ծիածանի հազար գոյնի փունջեր նետել նրա ջրերին, ալիքներն էին նրանց վերցրել իրենց երեսին, քրքացել, քայլամոլոր շանունակել իր վազքը: Հայաստան, ճշմարտութեան դատ ունի իրականացնելու, մի արշալոյսին արեւի հետ ծիծաղելու են... աշխարհին:

Հայոց Արմինա աշխարհի Արամիս-Արգիշտի արքայի էրեբունի-Երեւան ոստանի փողոցներով քայլեցի, կուռ ձեռքին պահած փողոցի անկիւնում կանգնած Չուր ծախող տղայից ջուր խմեցի, տղայի կուռի ջուր, ինչ համով էր: Հայոց հողում տուն պատեցի, պապերիս որպէս խաչեր ծառեր տնկեցի, արեգակի լոյսի հէքիաթով շողաց այգին, ծառերի

վրայ ընկած լոյսից նրանց թեւերն էին խոնարհել հողին: Այդ տանը, հայկական կամաւորական գունդի կապուրայ Արմենակի գերդաստանը ընձիւղել: Ցնծացի ոստանի լեցուն հայերով: Հայը ուր գնացել տուն էր պատել, նկարչութեան մրցումի մեկնած բոլոր տղաներն ու աղջիկները իրենց վրձինած նկարչական պատկերներում տուն էին նկարել...: Անցիր հայի տան մօտով, որթատունկի թեւերից կարմիր խաղող է վառուում, իրենց աստուածների տիեզերքից բերած ծիրանի ծառերը ծիրանագոյն հագուստ կապել, թեւերն էին մեղմիկ շարժուում, կարծես հրաւիրում մօտ գնալ ծիրան քաղել...: Աղջկաս պարտեզի համար գնացել ծիրանի ծառի տնկի գնելու, նրան ամրացուած պիտակն էի կարդացել, հրաւիրել գիւղատնտեսին այն կարդալ, զարմացել էր, որ ծիրանենին հայոց աշխարհում էր բուսել, այն տարած եղել հարաւ ու արեւմուտք:

Քայլել Մեծ ու Փոքր հայքերի ճամբաներով, նրա դաշտերով, նրա արթնած հողի բոյրի սարսուռով սիրտս դողացել: Գնացել Հայկ-Խալտի Մուսասիր-Մուշի աւերուած մեհեան, մտել Մշոյ Սուրբ Կարապետի նոր հաւատքի կիսափուլ տաճար, աղօթել Արմին-Հայ ցեղի ոգու յաւերժութեանը, բարձրացել կոմմագէնի իշխանութեան Երուանդեան Անտիոքոս թագաւորի արարած Նեմրուժ լեռան գագաթի հայոց հին աստուածների բնակավայր, որտեղ Արամագղը իր դուստրեր ու որդիք՝ Անահիտ՝ մայր աստուածուհի, հայոց ամենայ սիրելի ու պաշտելի «Մեծ Տիկին», բարի ու բարերար, մայրութեան ու պտղաբերութեան մարմնացում, Միհրի ու Նանէի հետ հայոց հին հաւատքի երրորդութիւնը: Նանէ՛ իմաստութեան ու ողջախոհութեան աստուածուհի, տան օճախի եւ մայրերի երկունքի պահպան, մանչերի հովանաւոր: Աստղիկ՝ սիրոյ, զեղեցկութեան, արգասաւորութեան, լոյսի աստուածուհի: Նար ծովի նար՝ ջրի, ծովի, անձրեւի աստուածուհի: Վահագն՝ Վիշապաքաղ, հրերդէն վարսերով, բոցավառ մօրուքով, արեգակունք աչքերով խարտեաչ պատանի, ծնունել տիեզերքի երկունքի ատէն: Միհր-Մհեր՝ կենսատու լոյսի, կրակի, մաքրութեան, բարութեան, ճշմարտութեան, արդարադատ աստուածը: Տիր, դպրութեան ու ուսման, գրի, պերճախօսութեան, գիտութիւնների, արուեստների, բանաստեղծութեան հովանաւորող, հայր Արամագղի գրիչը, նրա ատենադ-

պիր աստուածը: Վանատուր՝ հիւրընկալութեան, պանդուխտների, օտար ճամբորդների օթեան պարգեւող ու հովանաւոր, համաժողովրդական սիրոյ արժանած աստուածը, որ իր ունեցածից բաժին հանել իր մօտից անցնողներին: Ճանաչում էի աստուածներին, մօտեցել նրանց, մեղալ մրմնջացել, որ պատուանդաններից ընկել էին հայոց աստուածները, նրանց արարողները ու պաշտամունք նուիրողները խզել կապը իրենց ցեղի տոհմական հաւատքի հետ: Բարձրացել Մեծ ու փոքր մհերների, Դաւիթի Սասունի լեռների Մարութա սար, փլած տաճարի խորանում կրակ վառել, նրա կայծերը քարերի վրայ դրած, երկինք պարզել, նրա լոյսը մատուցելու հայոց հին աստուածներին, խաչեայ Աստուծոյ որդիին, բարձրաձայն ողորմի ասել նրանց :

Գնացել Արածանի-ի ափեր, դէմքս ցողել նրա սրբացած ջրերով, որտեղ հայոց թագաւոր Տրդատ III -րդ ու Ալան-ների ցեղից թագուհի Աշխեն, աշխարհական ժողովուրդն ու հայոց զօրքն մկրտուել նոր հաւատքի լոյսով: Ի միջի ալոց մի քանի տարիներ առաջ հետազոտողներ Արածանի ափին գտել էին այն ժայռը, որին յենած Գրիգոր Պարթեւ նոր հաւատքի լոյսով մկրտել էր այդ բազում հայերին: Երեւակայութեանս վարագոյրը բացած մի պահ կանգնել ջրերի եզրին, նայել Արածանի ափին Տիգրան արքայի վարած հեծելազօրի մարտը հռոմէական լեգէոնների դէմ, արգեթակելու նրանց ռազմական երթը դէպի հայոց Արտաշատ ոստան: Հայոց հեծեալների արձակած թունաւոր նետերից ու սուսերամարտից մի քանի հազար լեգէոնականներ մահացել, ողջերը փախել հարաւ, Հռոմը պաշտօնազրկել էր Արածանի մարտը վարող Լուգուլլոսին: Վաթսուն տարեկան Տիգրան արքայի Արածանի մարտը բազում յաղթանակների փառաւորումն էր:

Ոգի, մարդ էակի հոգեւոր ներաշխարհի շունչն է, անշոշափելի, անտեսանելի, անհպելի բանական ենթագիտակցութեան զգացողութիւնն է: Հայու ոգին՝ ցեղի նախնիների աւանդութիւնների, սիրանքների, առասպելների, պատմութեան, մշակույթի, հին ու նոր հաւատքների, մշակած հողի, մայրացած արտերի ու այգիների արթնած խոռվքի յոյզն է: Այդ ոգին գալիս է ամէն հայու հետ, թէ մարի էլ, նրա հոգու ատրուշանի մոխիրներում անթեղուած կրակ է մնում: Օտար անուններով ու օտակ գրերով երկնած ինչքան հայ իմաստունների հոգիներում նորէն վառուել է այդ կրակը, վկան՝ իմաստուն Հայ հսկան՝ Վիլյամ Սարգեանը: Տեսնել, ամէն ինչ չէ որ տեսնում ենք, հապա հոգու աչքերը, զգացողութեան իմաստութիւնը, երեւակայութեան ճախրանքը: Հապա ինչու են հաւատում մեր նախնիների անտեսանելի ոգիների գոյութեանը, հաւատում Աստուծոյ ու նրա արարչագործութեանը, հրեշտակների ու փերիների լինելութեանը, հաւատացել նախնեաց արարած բնութեան երեւոյթների հին աստուածներին: Ոգեղէն աշխարհը վարագոյրով է անջրպետուած նիւթական աշխարհից, բանական մարդը ոգու աչքերով տեսնում, զգում այն եւ երջանկացնում իր կեանքը: Մոլորակի բոլոր աշխարհներին էլ մարդիկ իրնց կամքով գնում ուրիշ երկրներ բախտ որունելու, իրենց մանչերին աւելի ապա-

հով ու առաւել բարւոք կեանքի պայմաններ ստեղծելու: Իրենց սրտերում նահապետից ժառանգած հողի պաշտամունքի ոգին ու դիմադրութեան կորովը խամրած հայեր, կուռ չտուին իրենց աշխարհներխուժած թշնամիներին: Փախան հողից, հաւատքի տաճարներից, իշխողներից, հասան այնտեղ ուր իրենց հեւքը կը մարհը: Սրտերին Աստուծոյ գութ չկաթած արիւնարբու մի ցեղախումբ հասել հայոց երկիր, փլել հազար-հազար դարերից եկած վանքեր, քանդել այգիներ, այրել ոստաններ ու շէնքեր, սպաննել, պոկել Հային իր հողից եւ սփիւռք եղել: Օտարութիւն, փնտուցին իրենց լեռները, տները, արտերը, այգիները եւ նրանց կարօտեցին այնպէս, ինչպէս ոչ մի ուրիշ ցեղի մարդ կը կարօտէր իր հողին, ինչպէս ոչ մի ուրիշ երկրի հող իր թագաւորի սրտին քաջութեան հուր չէր հոսել: Այդ ինչպէս է, որ օտար երկրում ծնուած ու նախնեաց երկրի չտեսած Հայը ու իր մանչերը պայթած կարօտով հասնում երկիր, քայլում նրա ճամփաներով, իրենց նախնիների, իրենց հեթանոս աստուածների, իրենց վարդապետների ոգիով արբեցած հողը տանում հեռու տներ՝ երկրպագէին նրա առաջ...: Ուրիշ ոչ մի ցեղի բանաստեղծ այնպէս կարօտ չի մնացել իր հայրենիքին, այնպէս ինչպէս օտար տիրակալից փախած քերթող Աւետիքը:

Իմ սիրտն այնտեղ է, ուր աստեղամերձ Լեռներն են կանգնել հազած կուռ գրահ, Ուր եղջերուն է ոստնում քերծից քերծ, Արծիւ ճախրում վիհերի վրայ: Իմ սիրտն այնտեղ է, որ մախուհիք մեր Կերտել են շքեղ կոթողներ յաւերժ, Ուր ժողովուրդը վսեմ վէպը մեր Պատմում է դարձեալ հաւատով անշէջ: Կը գամ դէպի քեզ, հայրենի աշխարհ:

Պանդուխտ Հայ, քու սիրտն ուր է, ինչու վշտացար քու հողից, քեզ հետ տարած ցեղիդ ոգիի լոյսը հանգե՞լ է արդեօք, քու մանչերի մայրերը եթէ օտար լեզուով «Օրօր» կանչեն, նրանց քունը ինչպէ՞ս պիտի տանի: Հոգիդ չի լացում արդեօք, երբ մի «գարեջրատան» մէջ տարագիր մի հայի հետ քու ոստանների ու շէնքերի յուշերն են բերում սեղանին, արցունքոտ գարեջրով չէ՞ս խմում արդեօք: «Փոքրիկ Հայաստան» են շինել քեզ համար, որ տուն չվերադառնաս, ինչ իմաստա աշխարհը քեզ համար նորէն ինչ է դառնում: Ինչու քու հայրերի երկրում քու բանաստեղծ Չարենցի պատգամն են թողել, ինչու այնտեղ ազգի, ցեղի ոգուց առաւել նիւթն են պաշտում: Արդեօք տանում են քու մանչերին հայոց փոքրիկ մնացած երկրի վանքերում մկրտուելու ու քո ցեղի դաւանած՝ սիրոյ, լոյսի, հաւատքի պատգամներով, ափսոս որ քու երկիրը հրեւրաւոր դարեր անթագաւոր մնացել եւ ով առաջնորդել այն... եւ սուրն աւելի արդար չէ՞ր քան իսաչը: Մի թող երազ լինի, մի թող երազ մնայ քու Նահապետ Հայկի ժառանգ թողած օրրանը, մանչերիդ թաթիկներից բռնած տար հայոց երկրի շէնքեր ու ոստաններ, փլած բերդեր, Արմին -հայերի աշխարհի ոգու հուրը լցրու

Անձրեւի Յեքիաթը

ՆԵՒՆԻ ԵՆՈՔԵԱՆ

Սովորականի պէս, յոգնած, արթնացալ քնից եւ ալարկոտ շարժումներով սկսեցի հագնուել. կարծես ամբողջ գիշեր աշխատել էի եւ դեռ հանգստի ժամն էլ չէր եկել: Յանկարծ զգացի, որ գլխիս վրայ մանրիկ կաթիլներ են իջնում. անմիջապէս գլխի ընկազ մտքերս, այս գիշեր, երկնքից անձրեւ են խնդրել: Չարմանալի է, չէ՞, ոմանք բարի օր են խնդրում, ոմանք՝ առողջութիւն, ուրիշները՝ ազատութիւն, իսկ ինձ նման անմիտը՝ անձրեւ. մի բան, որ առանց խնդրելու էլ, տրոււմ է, երբ երկինքն ուզում է իր գայրոյթը կամ գոհունակութիւնը արտայայտել: Եւ ես անմիջապէս հասկացալ՝ գլուխս յոգնել է ծանր մտքերով քայլելուց, ուզում է դրանք դուրս թափել. այլ խօսքով՝ հանգստութիւն է ուզում:

Հիմա կ'ասէք. -Իբրեւ թէ յայտնագործութիւն արեցիր, ժամանակը կը հատուանար, մտքերդ էլ, իրենք իրենց, հերթով, կարգով թղթին կը շարունակին, էլ ինչո՞ւ ես ուզում քո անմիտ ցանկութեամբ մարդկանց օրը փճացնել:

-Ախ ալդպէս, - կ'ասեմ ես եւ ուրախ-ուրախ կ'անցնեմ գործի: Մտքերս կը սկսեն եռալ, այնքան կը բլթբլթան, որ կը սկսի թափուելու պրոցեսը: Նման դէպքերում, կա՛մ կրակը մարում ենք, կամ աւելի ենք բորբոքում:

-Յիշում էք, չէ՞, մեր ամենասիրելի մուլտֆիլմի բարի աղջկան, որ անգամ նկարի մէջ յայտնուեց, որ գտնէր իր պապիկի քունը: Այ, էդպէս էլ իմ մտքերն են, այնքան են ինձ պատեպատ տալիս, մինչեւ...

Հա, ի՞նչ էի ասում, անձրեւից սկսեցի... Այսօր հասկացալ, որ անձրեւը մի նոր բանի ծնունդ է, յամենայնդէպս՝ ինձ համար, երբ մտքի անձրեւ է տեղում: Մի շատ կարեւոր բան պարզեցի ու հասկացալ, որ հողն էր անձրեւ խնդրել, որ նորից մի նոր ծաղիկ ծնի, ծառին ուժ տալ՝ բողբոջելու, գիւղացուն յոյս տալ, որ այս տարի էլ երեխաները քաղցած չեն մնալ, եւ ամենակարեւորը՝ հողի ցամաքած շուրթերը մի քիչ թրջի, որ ծարաւից անբերրի չդառնայ:

Այ քեզ բան, ուրեմն անձրեւը հողի համար է գալիս, գալիս է, որ այն փթթի. անձրեւը հողի սիրելին է, ա՛յ քեզ հրաշք. ծնելու համար փթթող շուրթեր են պէտք, սիրատենչ սիրտ ու... «մի մանանեխի չափ հաւատ», որ երբեք քեզ չեն լքի: Երանի մարդն էլ բնութեան պէս հասկացող ու բարի լինէր, որ երբեք, ոչ մի շուրթ ծարաւ չմնար ու կամաց-կամաց, անտարբերութիւնից չցամաքէր: Եւ հենց այստեղ է, որ բառերդ, անձրեւի կաթիլների պէս, թակում են ուղեղդ եւ գէթ մի քանի ժամով օթեւան խնդրում, եւ, եթէ ժամը հասունացել է, այդ օրը միտքդ երկունք կ'ապրի, իսկ եթէ ոչ, յուսահատ կը սպասի մի նոր անձրեւի՝ ականջը երկնքից կախած:

«Արորա» Մարդասիրական Նախաձեռնութիւնը 200.000 ԱՄՆ Տոլար Նուիրաբերած է Պէյրուֆի Աղետի Դետեւանքները Յաղթահարելու

«Արորա» մարդասիրական նախաձեռնութեան համահիմնադիրներ Նուպար Աֆէեան, Վարդան Գրեգորեան, Ռուբէն Վարդանեան եւ «Արորա» մրցանակի Ընտրող յանձնաժողովի նախագահ՝ Լորտ Արա Տարգին յայտարարած են, որ «Արորան» 200.000 ԱՄՆ տոլար կը նուիրաբերէ Լիբանանի մայրաքաղաք՝ Պէյրուֆի բնակիչներուն աջակցելու համար, ինչպէս նաեւ #AraratChallenge շարժման միջոցով լրացուցիչ դրամահաւաք-հանգանակութիւն կը սկսի ուղղելու Պէյրուֆի հայ համայնքին:

«Մենք խորապէս կը ցաւինք Պէյրուֆ տեղի ունեցած ողբերգական պայթիւնի համար եւ կը միանանք Լիբանանին հրատապ օգնելու համաշխարհային ջանքերուն: Ինչպէս Լիբանանը կանգնեցաւ մեր կողքին Հայոց ցեղասպանութենէն յետոյ, այսօր մենք ենք Լիբանանի ողջ ժողովուրդին աջակից: Որպէս «Արորա» մարդասիրական նախաձեռնութեան ներկայացուցիչներ, մենք կոչ կ'ուղղենք մարդասիրական բոլոր կազմակերպութիւններուն ընելու հնարաւոր ամէն ինչ, Լիբանանին աջակցելու համար: Մենք կոչ կ'ուղղենք աշխարհի բոլոր հայերուն՝ աստարելու Լիբանանի ողջ բնակչութեան, ինչպէս նաեւ հայ համայնքին», - յայտարարած են «Արորա» մարդասիրական նախաձեռնութեան համահիմնադիրները եւ «Արորա» մրցանակի Ընտրող յանձնաժողովի նախագահը:

«Արորա» մարդասիրական նախաձեռնութիւնը Լիբանանի կարմիր խաչի եւ Մերձաւոր Արեւելքի հիմնադրամի (NEF) միջոցով 100.000 ԱՄՆ տոլար մարդասիրական աջակցութիւն կը տրամադրէ պայթիւնի անմիջական հետեւանքները մեղմացնելու համար: Միեւնոյն ժամանակ «Արորա» #AraratChallenge շարժումը 50.000 ԱՄՆ տոլար կը նուիրաբերէ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան՝ հայ համայնքի կարիքներուն համար: 2020-ի Օգոստոս 10-էն սկսեալ, առ ուսուցիչ երկու ամիս #AraratChallenge շարժումը կ'օգնէ նաեւ միաւորելու աշխարհի բոլոր հայերուն՝ կատարելով դրամահաւաք-հանգանակութիւն: Հաւաքուած միջոցները կ'ուղղուին Պէյրուֆի հայ համայնքի աջակցութեան: Կ'ակնկալուի, որ այս ջանքերը հնարաւորութիւն տան հանգանակելու եւս 50.000 ԱՄՆ տոլար՝ աջակցելու վերականգնման նախադիժերուն, որոնք կ'ընտրուին աւելի ուշ:

Սոցիալական Պատմութիւն

Շարունակուած էջ 15-էն

Աւան համայնքի Սատր-ում կազմակերպեց ժողով, որին մասնակցում էին նաեւ Սատր-ի պետը, Սատր-ի տեսուչը, «սօս մանկական գիւղեր»-ից՝ Անահիտի ընտանիքի սոցիալական աշխատողը, «վորլդ վիթն Հայաստան»-ից՝ Անահիտի ընտանիքի նախկին սոցիալական աշխատողը:

Ժողովին Անահիտը շեշտեց, որ, բացառութեամբ «Սօս մանկական գիւղեր»-ի, որեւէ այլ կազմակերպութիւնից, այդ թւում՝ Հիմնադրամից, որեւէ աջակցութիւն չի ստացել: Մինչդեռ պարզուեց, որ, Հիմնադրամի վերը նշուած աջակցութիւնից գատ՝ «դիակոն-իայ»-ն համավարակի ընթացքում տրամադրել է 1 սննդի փաթեթ,

Աւանի Սատր-ն տրամադրել է 1 սննդի փաթեթ, «Սօս մանկական գիւղեր»-ը տրամադրել է 2 սննդի փաթեթ, «Սօս մանկական գիւղեր»-ը 2020 թ. Յուլիսից տրամադրել է նաեւ իրաւաբան՝ բնակարանի սեփականութեան հայցով դատարան մտնելու համար:

Ժողովի մասնակիցներն արձանագրեցին եւ բարձրաձայնեցին, որ Անահիտը սխալ է ներկայացնում իՄ ՔԱՅԼԸ հիմնադրամի Անհատական զարգացման ծրագրով նախատեսուած քայլերի ժամկէտները, իսկանաւում է իր պարտաւորութիւնները չկատարելու եւ աշխատանքի հնարաւորութիւնները մերժելու մասին հարցերից, նենգափոխում է Հիմնադրամի առաջարկները՝ նշելով «խոստումներ», որոնք Հիմնադրամը չի արել (ինչպէս օրինակ անասնաբուժական ժամկէտով բնակարանի վարձակալութեան գումար տրամադրելը) եւ այլն:

Ժողովին Անահիտին առաջարկուեց «այլ վայր» պետական ծրագիրը, որին նա արձագանքեց՝ ասելով. «ես քաղաքի աղջիկ, ինչ պիտի գնամ գիւղ, եթէ գիւղացին գալիս ա քաղաք»:

Ժողովին, երբ Անահիտը դժգոհում էր իր կենցաղային պայմաններից եւ ձեռքով լուացք անելուց, լընթացս պարզուեց, որ վաճառել է Հիմնադրամի նուիրաբերած լուացքի մեքենան, որը տրամադրուել էր երեք երեխայի հոգսը թեթեւացնելու եւ տնային պայմաններում դասապատրաստումներ անելու համար ժամանակ խնայելու նպատակով:

Հանդիպման աւարտին Հիմնադրամը կրկին մերժեց Անահիտի ընտանիքն ընդգրկել ԱՓՀ ծրագրում, սակայն առաջարկեց համախմբել մի շարք կառուցների՝ լուծելու հետեւեալ խնդիրները՝ Աւան համայնքում մատչելի բնակարանի որոնում, գոյքի տեղափոխում, երեխաներին մահճակալի տրամադրում:

Անահիտը հրաժարուեց՝ նշելով, որ իր «հոգու հանգստութեան» համար իր միակ ցանկութիւնը Հիմնադրամը լրագրողների միջոցով վարկաբեկելն է:

Հանդիպման աւարտից յետոյ Հիմնադրամն Անահիտին տրամադրեց տաքսի, քանի որ տանը սպասում էին երեք անչափահաս երեխաները:

Բացատրագիր. Ստորեւ գրառման մէջ կրկին կարող էք նկատել, որ Անահիտ Աղաբեկեանը լուում է բազմաթիւ կառուցները օժանդակութիւն ստացած լինելու եւ յատկապէս՝ ներկայումս «Սօս մանկական գիւղեր»-ի շահառուն լինելու հանգամանքի

Ծանապարհի Անցորդ

Շարունակուած էջ 16-էն

Նրանց սրտիկներին, մկրտուեն ոչ միայն վանքերում, այլ նաեւ իրենց արիական ցեղի ոգեղէն հրայրքով յառնած «Պառնի Տաճարի» սիւնազարդ սրահում, օծուեն հայոց հողի, լեռների հեքիաթով եւ այնտեղ պայթած աղբիւրների պողջրերով սարսուռն հոգիներն իրենց արմենական: Մանչեարիդ հետ գնա՛ Աշտարակի Ձորակ աւան, իջիր հայոց արքաների դամբարան, մի բուռ հող տար քու օտարութիւն, որ նրանց հայու ոգին թեւածի քու նոր կացարանում: Եւ այսպէս էր խօսել «Յեղին Սրտից» յառնած հայոց մեծն բանաստեղծ Վարուժանը՝

Եկուր, եկուր, ժամանակն է այս, եկուր... Եւ ըրէ մեր օրրաններն Արշակներու վերածնող շիրիմներ, Ամէն Հայու լանջքին տակ Իր մէկ հին պապն արթնցուր.

Հայ, երբ քու երկրի այգիներում արեւի լոյսի կրակով յորդած խաղողից քամած գինու բաժակդ ձեռքիդ «Կենաց» պիտի ասես, առաջինը չի շիր քու նախնիների հող Հայաստանը, քու նախնի «Մեծ Հայր» Հայկ Նահապետին, այն որպէս կարմիր դրօշ փոխանցիր սերունդներին, որ նրանք ու նրանց սերունդներ, ցեղիդ մարդիկ մոլորակի չաւերժի ճամբորդներ: Քու ծիններում յորդացած նրանց ոգին պիտի հոսի սրտիդ, այնտեղ պիտի

մասին, որը տրամադրել է նաեւ իրաւաբան՝ ծնողական տան մաս-

պտութեայ հայրենասիրութիւն, հողի պաշտամունք, այնտեղ պիտի բոցկլտայ նրա ժառանգ թողած հողին աղօթքը: Ինչու սուրի փոխարէն խաչ գրկեցիր, խաչեցին քեզ, ինչո՞ւ այդպէս եղաւ, ափսոս: Կարմիր ձիւն տեղաց քու երկրի հողին: Քու շէնքերի կոխներում այրէիր դուշմանին, դուռն այրուեցիր անապատներում, տանուլ տուիր: Սակայն աշխարհը, Հայաստանն ամբողջ ինքզինք ճանցաւ աստղամերձ Մուսա Լերան լանջերի վրայ գնչով արդարութիւն փնտրած Հայկի մի բուռ լեռնական որդիանց: Աշխարհը յարգանք մատուցեց այդ արեւորդի հայրողիներին, որոնք սուրով պաշտպանեցին իրեն Նահապետի պատիւը: Այսպէս էր գրել հայու ազատութեան մարտերին կոչող իմաստուն, հանճարեղ անմահ Հայ Բաֆֆին՝

«Հայու սրտում երբեք չի մարում հայրենասիրութեան կայծը, բաւական է փչել նրա վրայ եւ հասնա կը բորբոքի, կը բոցավառուի»: Եւ այդ կայծը բոցավառուեց հայոց արեւելեան կողմն աշխարհի հայերի սրտերում, իրենց գերեվարուած հողը բերին Հայաստան: Ոգու կրակ եմ քաղել վահագնի հուր հէրից ու արեգակունք աչքերից եւ լցրել այն հոգուս ատրուշանում: Իմ սրտից հոսած կարմիր արիւնն եմ կաթել հոգուս հայու ոգու ճրագին, այն բոցավառ վեր պահած տարել աշխարհներ, այն դրել սեղանիս՝ հրաշք նախնիներիս հոգիներին լոյս ցանելու:

նաբաժնի հարցը դատական կարգով լուծելու համար:

Ախոյեաններու Լիկայի Պատմութեան Մեջ Առաջին Անգամ Անգլիան, Սպանիան Ու Իտալիան Ներկայացնող Ոչ Մէկ Ակումբ Պիտի Չմասնակցի Կիսաեզրափակիչն

Յայտնի դարձան ֆուտպոլի Ախոյեաններու լիկայի 2019/20 թուականներու խաղարկութեան կիսաեզրափակիչ գոյգերը: Կիսաեզրափակիչ փուլի ընթացքին իրարու դէմ պիտի մրցին Ֆրանսան եւ Գերմանիան ներկայացնող ակումբներ: «Լիոնը» պիտի մրցի «Պաւարիայի» հետ, իսկ «Փարի Սեն Ժերմենը»՝ «ՌԲ Լայպցիգի»:

Այս առաջին դէպքն է 1990/91 թուականներու խաղարկութենէն յետոյ, երբ մրցաշարը վերանունուած է Ախոյեաններու լիկա, երբ կիսաեզրափակիչ փուլ դուրս չեն գար Անգլիան, Սպանիան եւ Իտալիան ներկայացնող ոչ մէկ խումբ:

«Սեւիլիան» Յաղթեց «Մանչեսթըր Եւրոպայեան» Եւ Դուրս Եկաւ Եզրափակիչ

«Սեւիլիան» դուրս եկաւ Եւրոպայի լիկայի եզրափակիչ: Գերմանիոյ Քլոյն քաղաքին մէջ կատարուած կիսաեզրափակիչի խաղի ընթացքին սպանական խումբը մրցեցաւ անգլիական «Մանչեսթըր Եւրոպայեան» հետ եւ առաւելութեան հասաւ 2:1 հաշուով:

Հանդիպման հաշիւը 9-րդ վայրկյանին բացաւ մանչեսթըրեան խումբի պորթուգալացի կիսապաշտպան Պրոուսո Ֆերնանդէշը, որ 11 մեթրանոց գնդակի հարուածով կոլ նշանակեց:

26-րդ վայրկյանին «Սեւիլիայից» աչքի ինկաւ սպանացի կիսապաշտպան Սուսոն:

78-րդ րոպէին սպանացի խուլէն Լոպետեգիի գլխաւորած խումբի յաղթական կոլը նշանակլց հոլանտացի յարձակող Լիւկ Տէ Եոնգը, որը դաշտ մտած էր 56-րդ րոպէին:

Մեսսին Ցանկութիւն Ունի Յեռանալ «Պարսելոնայէն»

«Պարսելոնայի» արժենթինացի յարձակող Լիոնել Մեսսին խումբի ղեկավարութեան յայտնած է ակումբէն հեռանալու իր ցանկութեան մասին:

«Արմենֆրեսի» հաղորդումով՝ այս մասին կը գրէ Esporte Interativo-ն: Մեսսին նման որոշում առած է խումբի՝ Սպանիոյ առաջնութենէն եւ Ախոյեաններու լիկայէն դուրս մնալէ յետոյ: Մեսսին խումբին հեռանկարի մասին լաւ յոյսեր չունի:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԵՈՒԻ ՇԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՇԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
(626) 797-7680

«Պարսելոնայի» Ֆուտպոլիստները Գլխաւոր Մարզչի Պաշտօնին Կը Ցանկան Տեսնել Միայն Չաւիին

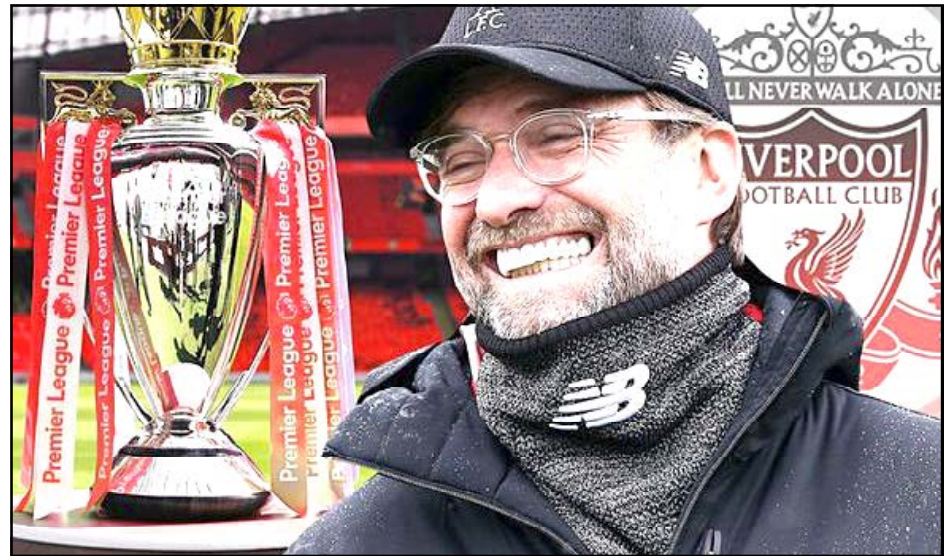
«Պարսելոնայի» ֆուտպոլիստները կը կարծեն, որ խումբի նոր գլխաւոր մարզիչը պէտք է ըլլայ Չաւին, որ այս պահուն կը գլխաւորէ քաթարական «Ալ-Սադ» ակումբը, կը յայտնէ AS-ը:

Խումբի առաջատարները վստահ են, որ Չաւին միակ մարզիչն է, որն ունակ է միաւորելու խումբը: Անոնց կարծիքով, միայն ան ունի անհատականութիւն՝ կատարողներու խաղը կենդանացնելու համար:

Աւելի ուշ կը հաղորդուէր, որ «Բարսելոնայի» ղեկավարութիւնը մտադիր է պաշտօնանկ ընել խումբի գլխաւոր մարզիչ Կիկէ Սետյենին Ախոյեաններու լիկայի քառորդ եզրափակիչի ընթացքին «Բաւարիայէն» կրած 2-8 հաշուով պարտութենէն յետոյ եւ արդէն կողմնորոշուած է անոր փոխարինողի հարցով: Հիմնական թեկնածուներն են արժենթինացի Մաուրիսիօ Պոչետինոն, հոլանտացի Ռոնալդ Կոման եւ սպանացի Չաւին:

Եւրոպէն Կլոպը՝ Պրեմիեր Լիկայի 2019/20 Մրցաշրջանի Լաւագոյն Մարզիչ

Անգլիոյ ախոյեան «Լիվերփուլի» գլխաւոր մարզիչ Եւրոպէն Կլոպը ճանաչուած է Պրեմիեր լիկայի աւարտուած մրցաշրջանի լաւագոյն մարզիչ:

Լաւագոյն մարզիչի կոչման համար կը պայքարէին նաեւ «Չելսիի» գլխաւոր մարզիչ Ֆրենկ Լեմպարդը, «Լեսթըրի» գլխաւոր մարզիչ Պրենտան Ռոնքերը եւ «Շեֆիլդի» գլխաւոր մարզիչ Քրիս Ուայլտերը:

Եւրոպէն Կլոպի գլխաւորութեամբ «Լիվերփուլը» ախոյեան հռչակուեցաւ 30 տարուայ ընդմիջումէ յետոյ:

Աւելի վաղ «Լիվերփուլի» անգլիացի պաշտպան Տրենտ Ալքսանդըր-Առնորդը ճանաչուած էր Պրեմիեր լիկայի 2019/20 մրցաշրջանի լաւագոյն երիտասարդ ֆուտբոլիստ:

«Արարատի» 8 Ֆուտպոլիստ Եւ 3 Մարզիչ Վարակուած Եւ Կորոնավիրուսով

Երեւանի «Արարատի» անձնակազմը Հայաստանի Պրեմիեր լիկայի մեկնարկային խաղերէն առաջ կորոնավիրուսի քննութիւն յանձնած են, որու արդիւնքով խումբի 3 մարզիչի եւ 8 ֆուտպոլիստի մօտ ախտորոշուած են կորոնավիրուս:

«Յաւօք», կորոնովիրուսային համավարակը չընթանցեց նաեւ «Արարատ» ֆուտպոլիստի ակումբին Օգոստոսի 14-ին «Արարատ»-ի անձնակազմն ու գլխաւոր խումբի տրամադրութեան տակ գտնուող ֆուտպոլիստները կորոնավիրուսային քննութիւն յանձնած են, որու արդիւնքը ելած է եւ ութ ֆուտպոլիստներ ու երեք մարզիչներ վարակուած են ժահրով:

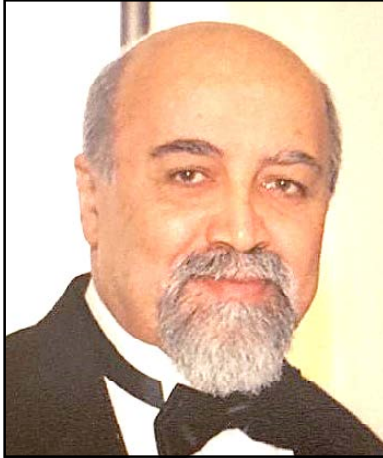

Կորոնավիրուսով վարակուած ֆուտպոլիստներէն երկուքը յայտաւորուած են «Արարատ»-ի, իսկ վեցը՝ «Արարատ-2»-ի կազմին մէջ:

Ասոր հետեւանքով յետաձգուած է Օգոստոսի 15-ին նախատեսուած «Արարատ-2» - «Ալաշկերտ-2» հանդիպումը:

ՄԱՐԱԶԴ

ՆԱՀԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (1951 - 2020)

Սրտի դառն կակիծով կը գուժենք մեր սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, մեծհօր, եղբօր եւ աներհօր Նահապետ Մելքոնեանին անժամանակ մահը: Նահապետը հոգին աւանդեց Կիրակի, Օգոստոս 9, 2020-ին իր բնակարանին մէջ (Կլենտէյլ, Գալիֆորնիա):

Նահապետ Մելքոնեանին լայնածաւալ գրական, մշակութային, հասարակական, եկեղեցանուէր եւ ազգանուէր ծառայութիւնը պարգեւ էր Հայ ազգին եւ մանաւանդ Հայ Երուսաղեմին ու Երուսաղեմի Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանին:

Յուզարկաւորութեան թաղման կարգը բաց է հանրութեան եւ տեղի պիտի ունենայ Հինգշաբթի, 20 Օգոստոսին ժամը 12:30-ին Լոս Անճելըսի Forest Lawn Hollywood Hills գերեզմանատան մէջ (Հասցէ՝ 6300 Forest Lawn Drive, Los Angeles, CA 90068): Դիմակ հագնելը պարտադիր է թաղման կարգին ընթացքին:

Սգակիրներ՝ Այրին՝ Տիկ. Անի Մելքոնեան Դուստրը՝ Տէր եւ Տիկ. Միհրան եւ Թայլին Թումաճան եւ զաւակը՝ Նշան

Դուստրը՝ Օրիորդ Դալար Մելքոնեան Քոյրը՝ Տէր եւ Տիկ. Սաքօ եւ Արմինէ Պետրոսեան եւ զաւակունք Եղբայրը՝ Տէր եւ Տիկ. Գէորգ եւ Լենա Մելքոնեան եւ զաւակը Եղբայրը՝ Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Գէրըն Մելքոնեան եւ զաւակունք

Քոյրը՝ Տէր եւ Տիկ. Վահէ եւ Փօլին Իկիտպաշեան եւ զաւակունք եւ համայն Մելքոնեան, Մխճեան, Չազմագեան, Գլխունի, Թումաճան, Պետրոսեան, Իկիտպաշեան, Ալպինա, Գէօյեան, Ղուկասեան, Մշիկեան եւ Մէթքէֆ ընտանիքները, հարազատներն ու բարեկամները:

Մասնակից կրնաք ըլլալ Մելքոնեան եւ համայն ընտանիքներուն սուգին փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութեամբ՝ Երուսաղեմի Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանի Սանուց Միութեան (Check made out to: "Jerusalem Holy Translators Alumni Association") հետեւեալ նպատակներուն համար (Յաճեցէք ընտրել մէկ հատը):

- Երուսաղեմի Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարան:
- Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ Տավուշի Թեմ?
Երեխաներուն Քրիստոնէական կրթութեամբ դաստիարակելու համար:
- Պէջրութի Հայ կարիքաւոր ընտանիքներու:

Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի: Լոյս մշտնջենի հոգւոյն նորա:

Ոչ եւս է ԸՈՍԿ. Գրիգոր Սաչլեան

Յաւով իմացանք Ֆրանսայի շրջանի Հնչակեան կուսակցութեան վեթերաններէն ընկեր Գրիգոր Սաչլեանի համը: Հանգուցեալը Հնչակեան կուսակցութեան գաղափարախօսութեան ամբօրէն կառչած հաւատաւոր, պարտաճանաչ եւ նուիրեալ ընկեր մըն էր: Ան մեծ ներդրում ունեցած է Ֆրանսայի Ալֆոլվիլի շրջանին մէջ, վարելով ազգային հասարակական բեղուն գործունէութիւն:

ՄԴՀԿ Արեւմտեան Ամերիկայի վարիչ Մարմնի անունով մեր խորագգաց ցաւակցութիւնները հանգուցեալի ընտանեկան համայն պարագաներուն եւ գաղափարի ընկերներուն, մասնաւորաբար իր վշտահար զաւակին ՄԴՀԿ Կեդրոնական վարչութեան անդամ ընկեր Գրիգոր Սաչլեանին:

Շնորհակալիք

Այսու կու գանք մեր խորին շնորհակալութիւնները յայտնելու բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով եւ փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութեամբ ու հաղորդակցութեան տարբեր միջոցներով, մասնակից եղան մեր հարազատին՝ Անահիտ Մուլթաֆեան-Պէրպէրեանի մահուան տխուր առթիւ մեր մեծ վիշտին, ամոքելով եւ մխիթարելով մեզ:

Տիկ. Ազնիւ Մուլթաֆեան եւ զաւակը Տիար Մինաս Մուլթաֆեան Այս տխուր առթիւ անոնք \$500 տոլար կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ՑԱԽԱԿՑԱԿԱՆ

Սեպուհ Գաբրիէլեանի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ Տէր եւ Տիկ. Արա եւ Սոնիա Պապայեան ցաւակցութիւն կը յայտնեն հանգուցեալի այրին՝ Տիկ. Սոնա Գաբրիէլեանին եւ զաւակներուն: Այս առթիւ \$100 կը նուիրեն Հալէպի Կիլիկեան վարժարանին:

VA Print Media

Book Printing • Hard Covers • Year Books
Restoration of Old Books & Bibles

- Հետաքրքրուած ենք իրենց փոխարժեքով ստանալ՝
• Հայկական երգարաններ
• Կիլիկիոյ պատմական գիրքեր
• Ցեղասպանութեան հետ առընչուած գիրքեր

Եթէ ունիք եման գիրքեր եւ կը փափաքիք զանոնք վաճառել, կը խնդրենք մեզի հետ կապ հաստատել Հեռաձայնելով՝ ՎԱՀԷ ԱԶԱՊԱՀԵԱՆԻՆ:

Նոր Գիրքերու
Տպագրութեան
եւ Հին Գիրքերու
Նորոգութեան

Vahe Atchabahian

2004 E. Washington Blvd. • Pasadena, CA 91104
Tel: 626-793-6220 • Cell: 626-354-5924
vamedia@yahoo.com • www.vaprintmedia.com

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
\$ 125,00 (Air Mail) for Canada.
\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name:-----
Address:-----
City:----- State:----- Zip Code:-----
Country:-----
Tel:----- Email:-----

NATIONAL NOTARY ASSOCIATION
NOTARY PUBLIC

Garine Depoyan

626-755-4773
554 N. Chester Ave Pasadena, Ca. 91106
ghdepoyan@gmail.com

Ժամկետը լրանում է: Լրացրու 2020 մարդահամարի հարցաթերթիկն այսօր:

Քո պատասխանները կօգնեն որոշելու, թե ուր պետք է հատկացվեն առողջապահության, արտակարգի իրավիճակների ծառայությունների և կրթության համար նախատեսված միլիարդավոր դոլարներն ամեն տարի՝ հաջորդ տաս տարվա ընթացքում: Եթե չես լրացրել մարդահամարի հարցաթերթը, ապա հաշվառողը կմոտենա քեզ օգնելու համար՝ դիմակ կրելով և հետևելով տեղական կանոնակարգերին, որպեսզի ապահովի յուրաքանչյուրի անվտանգությունը:

Մարդահամարի հարցաթերթը առցանց լրացնելու կամ փոստով այն ուղարկելու համար դեռ ժամանակ կա: Իմացիր ավելին 2020census.gov/hy կայքից:

2020CENSUS.GOV/hy

Վճարված է ԱՄՆ-ի Մարդահամարի Բյուրոյի կողմից

Shape
your future
START HERE >

United States®
Census
2020